BASAHIN SA TAGALOG →

NAINAYON IDI 13 OKTUBRE 2026

Apo,

Itedmo Kadakami Daytoy a Bantay

MAIKAWALO A TOMO · CYRIL KEN
ANNA BROOKS

Ti Tao a Nangawis ken ni Tatang

ngfield · [illegible]toria · Ma[illegible]a · San Ju[illegible]

Cyril ken Anna Brooks

Maikawalo a Tomo · 1898–1986

Tatang ken Nanang Brooks 4

TI ESTORIANA 5

Naipanagan iti Maysa a Misionero 6

Iti Kababaan a Klase ti Barko nga Agpa-Canada 7

Dua a Tawen iti Paggugubatan 8

Naispal para iti Pagmisionan 9

Anna Carson 10

Bassit ti Pondo, Dadakkel dagiti Kari 11

Mr. Joy, Joy idiay San Juan 12

The Gospel Messengers 13

Los Baños 14

Nagawid, ken Nagsubli Manen 15

TI TAO A NANGAWIS KEN NI TATANG 16

Maysa nga Agtutubo idiay Moody 17

Kasla Unay Anak 18

Lima a Gasut a Doliar iti Pammigat 19

Dagiti Lallaki ti Brigade ken ti Baguio 20

Nanang ken Tatang 21

Grace Abounding, Grace Triumphant 22

Agramut iti Baba 24

KADAGITI BUKODNA A SASAO 25

His Word Runs Swiftly 26

Early Days of Gospel Broadcasting 33

Progress of Missions in the Philippines 39

Call to Missions 49

Daily Church Growth 53

Bible School of the Air News, Mayo 1967 56

DAGITI LADAWAN KEN PAPELES 58

Basaen ti Ad-adu Pay 69

Dagiti Nagtaudan 70

Dagiti Kadua a Libro 71

MAIKAWALO A TOMO

Cyril ken Anna Brooks

Ti Tao a Nangawis ken ni Tatang · 1898–1986

NAINAYON IDI 13 OKTUBRE 2026

MAIKAWALO A TOMO

Tatang ken Nanang Brooks

Ni Cyril H. Brooks ti misionero a nangawis ken ni Ken Engle nga umay idiay Filipinas. Isu ken ti asawana a ni Anna ket sinabatda ni Ken idiay Manila Bay idi Marso 1951, inawatda iti balayda idiay San Juan, ken isuda ti nangiyatod iti nobia idi nakiasawa ken ni Mary Lou. Iti intero a biagda, inawagan da Ken ken Mary Lou ida iti Tatang ken Nanang Brooks.

Isalaysay daytoy a tomo ti estoriada iti uppat a paset: ti biag ni Tatang Brooks, manipud iti bukodna a libro; dagiti Brooks ken dagiti Engle; lima kadagiti artikulona; ken dagiti ladawan ken papeles manipud iti file da Ken ken Mary Lou. Ti intero nga estoria ti biag nga insuratna, ti *Grace Triumphant*, ket adda iti serye kas kadua a libro, ket tunggal panidna ket addaan iti copyright notice ti 1985.

Denggem ni Tatang Brooks

- ▸ A Brooks Family Trilogy
- ▸ The Christian Family
- ▸ Isaiah 9:6-7
- ▸ The Christian Home: Preparing to Be Elders

Narekord idi 1976–77. Ti anakna a ni Ken Brooks, ti kapadis ni Tatang iti radio idiay DZAS: pito a mensahe →

> Pangngaasiyo, dikay ikkaten iti Dios ti uray bassit a dayag babaen ti panangited kadakami iti uray ania a pammadayaw.
>
> Cyril H. Brooks, Pakauna iti Grace Triumphant

Nailista iti ngudo dagiti nagtaudan daytoy a tomo. Manipud iti Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers).

UMUNA A PASET

Ti Estoriana

Lingfield · Victoria · Vimy Ridge · Manila · Los Baños · 1898–1950

NAINAYON IDI 13 OKTUBRE 2026

1898–1912

Naipanagan iti Maysa a Misionero

Naiyanak ni Cyril Harry Brooks idi 11 Disiembre 1898 asideg ti Lingfield, Surrey, agarup duapulo ket lima a milia iti abagatan a daya ti London. Isu ti maikapat nga anak da Harry ken Ellen Brooks. Ti amana ket isu ti kangrunaan a hardinero iti Felcourt estate, ket agpada dagiti dadakkelna a nagdaydayaw iti bassit a gimong iti Mission Room idiay Lingfield.

Ti umuna a naganna ket naggapu ken ni Cyril Bird, maysa a misionero a natay iti gurigor idiay Angola dua a tawen sakbayna. Intedan dagiti dadakkelna ti anakda iti Apo para iti panagserbi kas misionero sakbay pay a naiyanak.

Natay ti amana idi innem ti tawen ni Cyril. Napukaw ti inana ti balay iti estate ket nagtrabaho kas housekeeper, ket immakar ti pamilia idiay Blackheath, iti abagatan a daya ti London. Idi asidegen ti maikawalo a kasangayna, sinaludsod ti mannursurona iti Sunday school, “Ania ti ad-adda a puraw ngem ti niebe?” Pinanpanunotna dayta agingga a naammuanna ti sungbat manipud iti himno.

> Bugguannak iti dara ti Kordero ket ad-adda nga agbalinakto a puraw ngem ti niebe.
>
> ti himno a nangsungbat iti saludsod, iti Grace Triumphant, kapitulo 2

Idi 7 Mayo 1912, nabautisaran ni Cyril idiay Lingfield, iti baptistry a timmulong ti amana a nangipatakder.

Manipud iti Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers), kapitulo 1 ken 2.

1912–1915

Iti Kababaan a Klase ti Barko nga Agpa–Canada

Siam nga aldaw kalpasan ti bautismona, idi 16 Mayo 1912, naglayag ni Cyril manipud Southampton a kaduana ti inana ken ti kabsatna a babai a ni Florrie. Nagbiaheda iti steerage, ti kababaan a klase iti barko ti Cunard nga *Ausonia*, maysa a bulan kalpasan ti ilalemmes ti *Titanic*. Binallasiwda ti Canada babaen ti tren agingga iti Edmonton ket nagnaedda iti tolda iti patad iti igid ti karayan, bayat a ni Cyril, a sangapulo ket tallo ti tawenna, ket nagbalin a mensahero ti maysa nga alahero ken nangitulod kadagiti telegrama.

Idi 1913, immakar ti pamilia idiay Victoria, British Columbia, ket nakikaduada iti gimong idiay Oaklands. Agdaldaliasat ni Cyril a magmagna iti Vancouver Island idi Agosto 1914 idi rimsua ti gubat. Sangapulo ket lima ti tawenna.

Idi 1915, simrek iti Royal Canadian Garrison Artillery, ket imbagana kadakuada a sangapulo ket walo ti tawenna. Idi naglibas tapno makikadua iti maysa a unit a mapan idiay France, nausig iti court-martial ket naibalud iti tallopulo nga aldaw iti pagbaludan dagiti soldado. Maysa a rabii sadiay, nangala iti Biblia, binasana ti Psalm 51, ket impudnona ti basolna iti Dios.

> `Kaasiannak, O Dios, kas iti naasi nga ayatmo.`
>
> Psalm 51:1, ti salmo a binasana iti pagbaludan dagiti soldado

Manipud iti Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers), kapitulo 2 ken 3.

1916–1919

Dua a Tawen iti Paggugubatan

Bimmallasiw ni Cyril idiay France a kadua ti maysa a battery dagiti six-inch howitzer. Isu ket signaler, nga agtaray ken agtarimaan kadagiti linia ti telepono iti nagbaetan dagiti kanion ken ti headquarters.

> Iti dua a tawen ti gubat, saanak a pulos a nagpaputok iti aniaman a kita ti paltog.
>
> Cyril H. Brooks, Grace Triumphant, kapitulo 4

Adda idiay Vimy Ridge idi Domingo ti Pasko ti Panagungar 1917, ti aldaw a natay ti gayyemna a ni Frank Maynard. Iti dayta a kalgaw, adda bomba a nangdungpar iti pagluto ket pito a lallaki ti natay, a pakairamanan ti maysa a gayyem a simmukat iti lugar ni Cyril. Idi Septiembre, natay iti abayna ti kaduana a ni Martin. Intuloyna nga immay idiay Ypres ken Passchendaele ken iti maudi a panagabante idi 1918, ket adda iti maysa a barrio idiay Belgium idi nagsardeng dagiti kanion idi 11 Nobiembre 1918.

Nagawid idiay Victoria idi Mayo 1919. Iti panangkitana iti napalabas, kinunana a gapu laeng iti “parabur a nalaus ti kinaruayna” ti nakaisublianna.

Manipud iti Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers), kapitulo 4.

1919–1921

Naispal para iti Pagmisionan

Idi nakasubli idiay Victoria, binaybay-an ni Cyril ti tabako ket rinugianna ti agbasa iti Bibliana iti inaldaw. Idi 1919, kadagiti gimong idiay Victoria Hall, nagkararag ti mangaskasaba a ni C. A. Swan, “Apo, ipakitam kadakuada no apay nga inispalmo ida!” Nangngeg ni Cyril ti sungbat a nalawag a kas iti timek ti mangaskasaba.

> Inispalka tapno mapanka iti pagmisionan!
>
> Grace Triumphant, kapitulo 5

Inkalintegna nga apagbiit pay laeng a nakaawid, ken kasapulan isuna ti balo nga inana. Immay manen ti sungbat: “Pinanawam ti balay gapu iti ari ken pagilian, saanka kadi a situtulok a mangpanaw iti balay gapu Kaniak? Saanmo kadi a patien a kabaelak nga aywanan ti inam?”

Idi Enero 1920, naospital gapu iti pneumonia ken pleurisy. Kinuna ti doktor, “Saanto a makalasat iti daytoy a rabii!” Nagkararag ti Oaklands Chapel, ket nabiag, nupay nagyan iti ospital iti kaaduan a paset dayta a tawen.

Manipud iti Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers), ti Pakauna ken kapitulo 5.

1921–1922

Anna Carson

Idi 1921, intalek ken imbaon dagiti panglakayen ti Oaklands ni Cyril iti Missionary Training School idiay Brooklyn, New York. Maysa kadagiti kaklasena ni **Anna Carson**, a naiyanak idiay Belfast idi 1898 ken dimmakkel idiay Buffalo, New York, ti anak iti tengnga ti siam nga agkakabsat iti pamilia ti maysa a karpintero. Idi 3 Disiembre 1921, imbagana kenkuana nga ay-ayatenna isuna.

Iti dayta met laeng a bulan, iti kararag iti agsapa, immay ti sao: “Mapanka idiay Filipinas!” Ti surat ni George Wightman manipud Manila, a naimaldit iti *Voices from the Vineyard*, ti nangpasingked iti dayta idi Baro a Tawen 1922.

> Masapul a situtuloktayo a mangaramid iti pagayatan ti Dios sakbay pay nga ammotayo no ania ti pagayatanna.
>
> Grace Triumphant, kapitulo 6

Nagadal ni Anna iti panagpartera bayat nga agkaskasaba ni Cyril iti amianan ti Ontario. Nagkasarda iti balay dagiti Carson idiay Buffalo idi 20 Septiembre 1922, a maysa nga aldaw laeng ti honeymoon-da idiay Niagara Falls, ket idi 30 Nobiembre naglayagda manipud Victoria iti *Empress of Asia*.

Manipud iti Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers), kapitulo 6 ken 7.

1922–1928

Bassit ti Pondo, Dadakkel dagiti Kari

Dimteng dagiti Brooks idiay Manila idi Miercoles 20 Disiembre 1922. Iti Bisperas ti Baro a Tawen, inkasaba ni Cyril ti umuna a kasabana, idiay Gospel Hall iti Walled City. Dinawatna iti Dios ti maysa a kararua a mangpasingked iti awagna. Iti dayta a rabii, namati ti maysa nga agtutubo a lalaki a ni **Joaquin dela Cruz**, ket dinawatna a mabautisaran iti dayta met laeng nga aldaw. Nabautisaran iti dayta a rabii idiay Manila Bay.

Kurang ti kuarta. Iti sumagmamano a tiempo, makagatangda iti tinapay ngem sumagmamano laeng a sentimo a guava jelly ti maikabil iti dayta.

> `Bassit ti pondo—dadakkel dagiti kari.`
>
> Diario ni Cyril, 9 Enero 1923

Inadalda ti Tagalog idiay Daet ken Indang, Camarines Norte, bayat nga aglaklakoda iti Biblia iti tunggal balay. Naiyanak dagiti lallaki nga annakda idiay Mary Johnston Hospital idiay Manila: ni Leonard, ken kalpasanna ni Kenneth idi 1926. Simmaruno ti anakda a babai a ni Rose idi 19 Nobiembre 1931.

Manipud iti Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers), kapitulo 8, 9 ken 11.

1929–1941

Mr. Joy, Joy idiay San Juan

Idi Nobiembre 1929, inabangan dagiti Brooks ti umuna a kadsaaran ti maysa a balay iti J. Basa Street idiay San Juan, iti abay ti tiendaan. Agarup tallopulo a mamati nga idauluan ni Timotea “Tea” Carreon ti nakikadua kadakuada. Nangaramid ni Cyril kadagiti klase para kadagiti ubbing kadagiti barrio iti tunggal lawas, ket manipud iti kaay-ayoda a chorus, “Joy, joy, joy, with joy my heart is ringing,” ninaganan dagiti ubbing isuna iti “Mr. Joy, joy.”

Nagurnong ni Tea manipud iti bassit a sapulna tapno makagatang iti atep ken kayo a pagadigi. Idi 1933, impatakderna ti balangkas ti maysa a kapilia iti H. Lozada Street, ket idi 4 Hulio, nagaramid dagiti mamati iti *bayanihan*, maysa nga ammuyo, tapno maipatakder dagiti diding.

Dayta bassit a gimong ti nagbalin a San Juan Gospel Hall. Duapulo a tawen kalpasanna, nagkasar sadiay da Ken Engle ken Mary Lou Leonard, a ni Cyril Brooks ti nangiyatod iti nobia (“Dua a Bersikulo ken Dua a Singsing,” Maikadua a Tomo).

Manipud iti Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers), kapitulo 11.

1935–1941

The Gospel Messengers

Immuna a nagsarita ni Cyril iti radio idi 24 Pebrero 1935, nerbioso ken nagaras ti timekna. Idi Marso 1936, isu ti nangawit iti programa iti rabii ti Domingo a *The Gospel Messengers* iti istasion a KZRM, Manila. Kinuna ti maysa a bisita a taga-Guam nga adda sangaribu a tattao sadiay nga ur-urayenda dayta iti tunggal lawas.

Idi 1940, maysa a naliday a marino iti submarine idiay Manila Bay ti nakangngeg iti programa ket nagsurat. Saan a nagbayag, nakalukat ti balay dagiti Brooks kadagiti soldado iti tunggal Sabado. Maysa kadakuada, ni Jesse Miller, ti nangbangon idi agangay iti Overseas Christian Servicemen's Centers.

Iti rabii ti Domingo, 7 Disiembre 1941, maysa pay laeng a minuto ti nabati iti programa. Innala ni Cyril ti maysa a kard nga addaan pito a bersikulo a "Dika agbuteng" ket binasana dagitoy. Adda dagiti eroplano dagiti Hapon nga agpapanen idiay Pearl Harbor ken Filipinas.

> Dika agbuteng, ta sinubbotka. Dika agbuteng, ta addaak kenka.
>
> nabasa iti maudi a broadcast, 7 Disiembre 1941

Manipud ken ni Cyril H. Brooks, "Early Days of Gospel Broadcasting in the Philippines", iti Maikatlo a Paset.

1942–1945

Los Baños

Kalpasan ti Pearl Harbor, inbalud dagiti Hapon dagiti misionero kas “balud iti balay” iti bukodda a balay. Iti dua ket kagudua a tawen, nagbiag dagiti Brooks babaen kadagiti sagut dagiti Filipino a mamati, ti pannakailako ti kotse ken piano-da, ken dagiti pautang dagiti Chinese a gagayyem. Idi Hulio 1944, naitugotda iti internment camp idiay Los Baños, Laguna.

Kimmissay ti taraon agingga iti agarup pito a gasut a calorie iti inaldaw. Bimmaba ti dagsen ni Cyril agingga iti 105 a pound ken ni Anna agingga iti 85. Pinarigat ti panunotna ti Hebrews 13:5, “Mapnekkayo iti adda kadakayo,” agingga a naawatanna ti kaipapananna.

> Saan a dawdawaten ti Dios a mapnekak kadagiti banag, kadagiti kasasaad, no di ket Kenkuana a mismo.
>
> Grace Triumphant, kapitulo 15

Iti parbangon idi 23 Pebrero 1945, winayawayaan dagiti paratrooper, Filipino a gerilia ken dagiti amphibious tank a bimmallasiw iti Laguna de Bay dagiti naibalud. Naitantan ti roll call iti dayta a bigat. “Kalpasan ti pannakaispalmi, nangngegmi nga adda plano dagiti Hapon nga ipaturong kadakami dagiti machine gun inton aglinnuyakami para iti roll call.”

Manipud iti Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers), kapitulo 13 agingga iti 16.

1945–1950

Nagawid, ken Nagsubli Manen

Idi 9 Abril 1945, naglayag ti pamilia iti troopship nga *Admiral Eberle* ket dimtengda idiay Long Beach idi 2 Mayo, ti kasangay ni Anna. Iti uppat a tawen, nagnaedda idiay Buffalo ket nagpalabasda iti kalgaw idiay Guelph Bible Camp idiay Ontario. Nagadal da Len ken Ken idiay Emmaus Bible School idiay Toronto, ket nakiasawa ti dua.

Idi Agosto 1949, nakasublin da Cyril ken Anna idiay Manila. Idi 17 Abril 1950, nangrugi nga agbroadcast ti Bible School of the Air iti Far East Broadcasting Company, nga us-usarenna ti kurso ti Emmaus a *What the Bible Teaches*. Iti umuna a tawenna, 2,657 ti nagpalista. Idi Abril 1967, nasurok a maysa a milion ti dagup.

> No ammomi koma amin a mairaman, nalabit awan koma ti pammatimi a mangrugi. Ammo ti Apo ket inidaulonakami iti tunggal addang.
>
> Grace Triumphant, kapitulo 23

Manipud iti Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers), kapitulo 17, 18 ken 23, ken ti Bible School of the Air News, Mayo 1967.

MAIKADUA A PASET

Ti Tao a Nangawis ken ni Tatang

Da Cyril ken Anna Brooks ken dagiti Engle · 1949–1986

NAINAYON IDI 13 OKTUBRE 2026

1949–1951

Maysa nga Agtutubo idiay Moody

Kastoy ti panangisalaysay ni Tatang Brooks iti bukodna a libro.

> Sakbay la unay ti panagsublimi idiay Filipinas idi 1949, naammuanmi ti maysa nga agtutubo nga agad-adal idiay Moody Bible Institute a nainteres iti trabaho idiay Filipinas. Idi Maikadua a Sangalubongan a Gubat, nagtaytayab iti ngato ti Filipinas iti B-24 “Liberator,” ket kayatna ti agsubli sadiay para iti natalnaan a misión. Kalpasan ti panagsusuratanmi, nakikadua kadakami ni Kenneth Engle idiay Manila idi 1951.
>
> Cyril H. Brooks, Grace Triumphant, kapitulo 22

Ti bangir ni Ken iti estoria ket adda iti Maikadua a Tomo: “Ti Gimong ti Kararag idiay Moody”, a sadiay dimteng ti surat iti agsapa kalpasan ti maysa a rabii a kararag, ken “Maysa a Nakalukat a Ruangan”, a sadiay insurat ni Brooks idi Mayo 1950, “Pudno nga adda lugar para kenka a tumulong iti aglawlaw ti San Juan no awagannaka ti Apo nga agtrabaho a kaduami.”

Tallopulo ket lima a tawen kalpasanna, malagip pay laeng ni Ken dagiti umuna nga adal. “Malagipyo pay dagiti reading assignment nga intedyo kaniak idi 1950?” insuratna kada Tatang ken Nanang Brooks idi 1985.

Manipud iti Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers), kapitulo 22; ti surat ni Ken Engle kadagiti Brooks, 16 Septiembre 1985.

1951–1953

Kasla Unay Anak

Iti agsapa ti Sabado 17 Marso 1951, agur-uray da Cyril ken Anna Brooks idiay Manila Bay tapno sabtenda ni Ken (“Maganda,” Maikadua a Tomo). Iti dayta a Lunes, linukatan ni Ken dagiti surat para iti Bible School of the Air, ket iti dayta a rabii, ininterbiu ni Cyril isuna iti DZAS. Nagnaed iti balay dagiti Brooks idiay San Juan agingga a nakiasawa.

> Nagnaed kadakami agingga a nakiasawa ket kasla unay anakmi. Nakaskasdaaw ta adu a tattao ti nagkamali a nagpagarup nga isu ti manugangmi!
>
> Cyril H. Brooks, Grace Triumphant, kapitulo 23

Idi 26 Abril 1953, idiay San Juan Gospel Hall, ni Cyril Brooks ti nangiyatod iti nobia idi nakiasawa ni Ken ken ni Mary Lou Leonard. Ni Ken Brooks ti best man, ket ti ubing a ni Dale Brooks ti nangawit kadagiti singsing. Ti handaan ket naaramid iti balay dagiti Brooks.

> Inawatdak iti balayda idi simmangpetak iti pagmisionan idi 1951 ket tinratoda kas bukodda nga anak.
>
> Ken Engle, 28 Marso 1980

Manipud iti Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers), kapitulo 23; dagiti surat ni Ken Engle idi 20 Mayo 1953 ken 28 Marso 1980.

THE BIBLE SCHOOL OF THE AIR

Lima a Gasut a Doliar iti Pammigat

Nagbiag babaen ti pammati ti Bible School of the Air. Maysa nga agsapa, nabilang ni Tatang Brooks nga agarup lima a gasut a doliar ti kasapulan para iti panagimaldit ken selio, ket indatagna dayta iti Apo.

> Bayat ti panagtugawmi para iti pammigat kalpasan ti debosionko, simmarungkar ni Ken Engle. Gapu iti maysa a rason, masapul a rimmuar a nasapa iti dayta nga agsapa ket simrek iti post office tapno alaenna dagiti suratmi. Iti ragsakmi (ken siddaawmi, masapul nga ipudnok) maysa a surat ti naglaon iti tseke a $500.
>
> Cyril H. Brooks, Grace Triumphant, kapitulo 23

Insalaysayna manen ti estoria idi 1981, iti “His Word Runs Swiftly,” ket nangnayon iti maysa a linia maipapan iti ngumatngato a gastos ti selio ken panagimaldit: “Saan a nagpaay ti Dios—saan a mabalin nga agpaay Isuna.”

Nasursuro met da Ken ken Mary Lou ti isu met laeng a wagas ti panagbiag manipud kadagiti Brooks. Iti Dios laeng nga imbagada dagiti kasapulanda (“Manila ken ti Bible School of the Air,” Maikadua a Tomo).

Manipud iti Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers), kapitulo 23; “His Word Runs Swiftly,” Missions, Nobiembre 1981.

1951–1979

Dagiti Lallaki ti Brigade ken ti Baguio

Idi rugrugi ti 1950s, da Ken Engle ken Ken Brooks, babaen ti tulong dagiti Americano a soldado, inrugida ti Christian Service Brigade idiay San Juan. Maysa kadagiti umuna a lallaki ni Rudy Ponce de Leon, ti umuna a Herald of Christ iti ruar ti United States. Kuna ti libro a nangrugi ti Brigade “in the 1959’s”; inlinteg ni Ken ti kopiana iti “the early 1950s.”

Idi 1967, immakar dagiti Engle idiay Baguio. Insurat ni Tatang Brooks ti maipapan kada Mary Lou ken Evelyn Balanag, ken kadagiti uppat a tattao a binautisaran ni Ken idi rugrugi ti 1970: “dayta ti rugi ti gimong sadiay.” Idi nagawid dagiti Engle para iti furlough iti dayta a tawen, da Cyril ken Anna, nga agpada a nasurok a pitopulo ti tawenda, ket immakar iti bantay iti dua a tawen.

> Adda dagiti agtutubo a Kristiano a nasken a maaywanan.
>
> Grace Triumphant, kapitulo 25

Idi pimmanaw dagiti Engle iti pagmisionan, intuloy ni Tatang Brooks ti panangted iti Biblia kadagiti agturpos a kadete ti Philippine Military Academy. Idi 1978, nangted iti Biblia iti 139 nga agturpos (“Dagiti Biblia para kadagiti Kadete”).

Manipud iti Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers), kapitulo 20, 22 ken 25; dagiti nota ni Ken Engle iti kopiana, 9 Nobiembre 1985.

DAGITI SURAT, 1972–1985

Nanang ken Tatang

Nagtultuloy dagiti surat kalpasan ti panagawid dagiti Engle idiay Kansas idi 1975. Nangidulin ni Ken iti listaan ti tunggal surat, parsela ken ladawan nga impatulodna. Simmungbat ni Tatang Brooks iti naingpis nga airmail a papel manipud P.O. Box 652, Greenhills, nga addaan damag maipapan iti San Juan, ti Bible School of the Air, ti Camp, ken ti simbaan idiay Baguio.

> Nabendisionankami ta nakapankami iti ballasiw-taaw ket naaddaankami kadagiti inampon a dadakkel a kas kadakayo.
>
> Surat ni Ken Engle kada Tatang ken Nanang Brooks, 12 Oktubre 1982

Iti maikaanimapulo nga anibersarioda idi Septiembre 1982, nasurok a dua a gasut a gagayyem ti naguummong idiay Manila. Insurat ni Tatang Brooks: “Daytoy ket pakasaritaan ti nakaskasdaaw a parabur ti Dios iti intero a dalan.”

> Ammomi nga adu ti umaw-awag kadakayo iti “Nanang ken Tatang” ngem marikna mi a malaksid kadagiti bukodyo nga annak, nalabit dakami ti kaaduan a nagunggonaan kadakayo. AGYAMANKAMI.
>
> Surat ni Ken Engle kada Tatang ken Nanang Brooks, 16 Septiembre 1985

Manipud kadagiti surat dagiti Brooks iti file da Ken ken Mary Lou Engle, 1972–1986.

Buyaen iti YouTube: Work in the Philippines: Ken and Mary Lou Engle, 1951–1975, babaen ni Cyril H. Brooks ↗

1984–1985

Grace Abounding, Grace Triumphant

Idi 1984, ni John D. Williams ti Walterick Publishers idiay Kansas City ket nangitukon nga ipablaakna ti estoria ti biag ni Tatang Brooks. Inawatna, ngem saan nga immawat iti royalty: “Saanko a kayat ti agganansia iti dayta.” Dinawatna a pagyamanan da Ken ken Mary Lou gapu iti tulongda. Ti nausar a titulo idi damo ket *Grace Abounding*. Nagbalin dayta a *Grace Triumphant*.

Nangpili ni Ken iti duapulo ket innem a ladawan, manipud ken ni Cyril kas sangapulo ti tawenna nga ubing idiay England agingga kada Cyril ken Anna idiay Baguio, ket intipana dagiti caption. Impatulodna dagitoy iti Walterick idi 27 Marso 1985.

> Inikkak iti nalawa nga atension ti Bible School of the Air, kalpasanna ti San Juan ken ti trabaho kadagiti probinsia. Asideg amin dagitoy iti pusona.
>
> Surat ni Ken Engle ken ni John D. Williams, 27 Marso 1985

Sangapulo a kopia ti dimteng idiay Abilene idi 24 Oktubre 1985. Adda iti daytoy a serye ti intero a libro: *Grace Triumphant*.

Manipud kadagiti surat iti file da Ken ken Mary Lou Engle, 1984–1985.

Grace Triumphant, 1985

Ti kopia ti pamilia ti Grace Triumphant, ti estoria ti biag nga insurat ni Cyril H. Brooks, nga addaan mapa ti Filipinas iti kalub. Ni Ken ti nangpili kadagiti ladawanna ken nangisurat kadagiti caption. Basaen ti intero a libro iti daytoy a serye: Grace Triumphant.

Koleksion ni Kevin Engle · *Grace Triumphant* © 1985 Walterick Publishers

1985–1986

Agramut iti Baba

Idi 28 Agosto 1985, inted ti International Baptist Theological College ken ni Tatang Brooks ti honorary Doctor of Divinity “kas pannakabigbig kadagiti adu a tawen a panagserbimi ditoy.” Iti naududi a paset dayta a tawen, nalpasna ti panangisurat kadagiti script ti radio para kadagiti amin a kurso ti Emmaus.

Uppat nga aldaw sakbay a naospital, idi rugrugi ti 1986, inted ti maudi a mensahena, kadagiti babbai ti gimong idiay San Juan. Malagip dayta ti anakna a ni Rose.

> Kinaritnakami nga “agramut iti baba ken agbunga iti ngato.”
>
> Rose Brooks, 12 Marso 1986 (Isaiah 37:31)

Napan iti Apo idi 11:45 iti agsapa ti Lunes, 3 Marso 1986, nga adda ni Rose iti abay ti katrena. Naangay ti pumpon idiay San Juan Gospel Chapel. Simmaruno kenkuana ni Nanang Brooks idi Miercoles, 21 Mayo 1986.

> Namnamaek a dimteng kadakayo ti damag maipapan iti ipapanaw ni Tatang, ta pudno a kasla pamilia kayo ken ni Tatang.
>
> Surat ni Rose Brooks kada Ken ken Mary Lou, 12 Marso 1986

Manipud kadagiti surat ken dagiti nota ni Ken Engle iti file-na maipapan kadagiti Brooks, 1985–1986.

MAIKATLO A PASET

Kadagiti Bukodna a Sasao

Lima nga artikulo nga insurat ni Cyril H. Brooks, ken ti newsletter-na idi Mayo 1967

NAINAYON IDI 13 OKTUBRE 2026

INSURAT NI CYRIL H. BROOKS

His Word Runs Swiftly

Manipud iti magasin a *Missions*, Nobiembre 1981: "The Story of The Bible School of the Air, Manila." Dagiti orihinal a panid: PDF.

Agserserbi da Cyril ken Anna Brooks iti Apo idiay Filipinas manipud idi 1922, nga addaan sumagmamano laeng a pannakaisardeng---dagup a 59 a tawen! Dagiti tallo nga annakda, da Len, Ken, ken Rose, ket amin agserserbi iti full-time. Ti artikulo idi Septiembre maipapan iti outreach ti Emmaus Bible School, "These Forty Years," ket nadakamatna ti panangusar ti The Bible School of the Air kadagiti correspondence course ti Emmaus. Daytoy nga artikulo ket maitutop a sumaruno iti dayta.

Adda dagiti dadakkel a naimisionan ti panunotda a nangbuybuya iti bassit nga anakda a lalaki, a nakatugaw iti rabaw ti kayo a sawhorse, a sipipigsa nga agkankanta, "Speed away, speed away with the life-giving Word." Indatonda ti inaudi nga anakda a lalaki iti Apo para iti panagserbi iti Dios ket ninagananda iti "Cyril" a naggapu iti maysa a misionero a natay idiay Central Africa. Awan kadakuada ti nakaawat a padto gayam dagiti sasao a kinantana a siaawan-basol.

Idi insurat ti Salmista ti "Napardas ti panagtaray ti Saona" Psalm 147:15 (N.I.V.) ti panpanunotenna ket ti kinapardas dagiti bilin ti Dios iti intero a parsuana. Iti daytoy moderno a panawen, mabalin nga iyaplikartayo dagita a sasao iti napardas a panagwaras ti Ebanghelio babaen ti radio ken literatura. Adtoy ti sumagmamano a petsa a napateg kadakami gapu ta adda personal a pasetmi iti panangiwaras ti Sao ti Dios.

Pebrero 12, 1922 idiay Hackensack, N.J. Immuna a nakangngegak iti kasaba iti radio ngem saanmi a pulos a nagtagainep nga agbalin a dakkel ti paset ti radio iti ministeriomi idiay Filipinas a pagsagsaganaanmi idi. Kas pagdakamat, saan unay a nasayaat ti kasaba, ta ad-adda a maipapan ken Abraham Lincoln ngem ken Jesu-Cristo!

Pebrero 24, 1935 idiay Manila. Immuna a nagsaritaak iti radio kas sangaili ti programa a The Gospel Messengers. Ti mensahe, "True Satisfaction" ket naimaldit idi agangay iti isyu ti Septiembre ti The Philippine Evangelist.

Marso 15, 1936. Nagbalinak a regular a speaker ti The Gospel Hour iti KZRM, maysa a komersial nga istasion ti radio idiay Manila. Malaksid iti tiempo ti furlough, 1937-1938, intuloyko daytoy a ministerio nga addaan adu a makaay-ayo ken nabunga a pannakisarak. Nangngegko ti maysa a dakkel a grupo idiay Guam

a regular a dumdumngeg. Adu ti naawatmi a testimonio dagiti kararua a naisalakan. Duapulo a tawen kalpasanna, nasarakanmi ti maysa a babai a naisalakan babaen dayta a programa.

Disiembre 7, 1941. Nagsaritaak maipapan iti Four Freedoms nga addaan naespirituan a pannakayaplikar, a diak ammo nga adda dagiti bomber dagiti Hapon nga agpapanen idiay Pearl Harbor ken Filipinas. Kasta ti pannakaisardeng dayta a paset ti ministerio iti radio, bayat dagiti tawen ti panangsakup dagiti Hapon ken ti panagpaimbag idiay pagilianmi agingga iti panagsublimi idiay Filipinas.

Abril 17, 1950. Ti umuna a programa ti Bible School of the Air babaen kadagiti pasilidad ti Kristiano nga istasion ti radio ti Far East Broadcasting Company (FEBC) idiay Manila.

THE BIBLE SCHOOL OF THE AIR

Bayat ti panagkararagmi maipapan iti kita ti programa iti radio nga itukonmi ken no FEBC wenno komersial nga istasion ti usarenmi, naawatmi idi rugrugi ti 1950 ti kopia ti baro a kurso nga impablaak ti Emmaus Bible School. Lumawag ti panangiwanwan ti Apo bayat ti panangbasami iti What The Bible Teaches. Maysa a programa ti Bible Study a naibatay iti correspondence course a maited a libre kadagiti dumdumngeg. Napasingkedan ti panangiwanwan babaen ti nasayaat a panagtulong ni Mr. Robert Bowman ti FEBC. Siam a bulan pay laeng idi nga agandar ti istasion. Babaen ti tulongna, naaramidmi ti nagan a Bible School of the Air gapu ta mapukaw ti kaipapanan ti “Emmaus” kadagiti mabalin a dumngeg.

Saan unay a nasayaat a tiempo ti 1950 a pangrugian daytoy baro a proyekto. Nangato ti tension iti intero a Far East. Dandanin mangrugi ti Korean War. Nasaknap ti insurgency idiay Filipinas. Pinakdaaran ti U.S. Embassy dagiti umili ti U.S. a saanda nga agdaliasat iti rabii iti ruar ti siudad. Masansan a makangngegkami kadagiti putok bayat ti panagmanehomi nga agpa-FEBC tapno i-broadcast dagiti programami iti rabii ti Lunes. Ngem iturturong ti Apo, sigurado kami iti dayta, nupay saanmi unay a naawatan no sadino ti pangiturturonganna. No ammomi koma, awan koma ti pammatimi a mangrugi! Dimmakkel daytoy a trabaho iti dua a direksion: dagiti programa iti radio ken dagiti correspondence course.

TI MINISTERIO ITI RADIO

Daytoy ket kangrunaan a maysa a kagudua oras a programa iti maminsan iti lawas. Idi rugrugi, adda paset ti asawak iti panagbasa kadagiti surat ken saludsod. Idi 1951, naragsakanmi ti isasangpet ni Kenneth Engle nga addaan kapadasan iti radio idiay WMBI kas estudiante idiay Moody idiay Chicago. Iti simmaruno a tawen, immay met ti anakmi a ni Kenneth tapno tumulong iti daytoy a trabaho. Amin dagiti programa (nasurok a 1600 agingga ita) ket naibatay kadagiti kurso ti Emmaus nga addaan nadumaduma a porma. Iti dadduma a tiempo, kasla forum, a tallo wenno uppat ti agsasarita iti sumagmamano a minuto maipapan kadagiti saludsod iti leksion. Kadagiti naud-udi a tawen, naipanunot a nasaysayaat no maysa laeng ti speaker tapno mailasin dagiti dumdumngeg ti maysa a timek iti programa. Iti sumagmamano a tawen, adda met kadakami ti sangapulo ket lima a minuto a programa iti mamitlo iti lawas malaksid iti kagudua oras a programa.

Dakkel a tulong ti idadateng dagiti tape recorder. Mabalin nga isagana dagiti programa a nasapsapa iti oras a kombiniente kadakami. Maidulin dagiti rekording para iti pangusaran iti masakbayan. Bayat ti furlough, mabalinko ti agrekord kadagiti programa iti sadino man a mabalin nga usaren ti nasayaat a kalidad nga alikamen. Pinagbalinna met a posible nga i-broadcast dagiti programa iti sumagmamano a komersial nga istasion iti dadduma a paset ti Filipinas. Ar-aramiden daytoy sakbay ti pannakaideklara ti martial law idi Septiembre 1972. Kalpasanna, nagsardeng a temporario amin nga istasion. Ti FEBC ti maysa kadagiti immuna a nangrugi manen kalpasan ti sumagmamano nga aldaw. Ngem idi nangrugi manen nga agbroadcast dagiti komersial nga istasion, pinangatoda unay dagiti presioda. Gapu ta bassit laeng ti sungbat

naipanunot a saan a nasayaat ti makitulag manen kadagiti baro a kontrata.

Iti sumagmamano a tiempo, napanunot no mabalin ti programa iti Tagalog. Idi Marso 1978, nangrugi dayta a ti maysa kadagiti national worker, ni Brother Rey Cervantes, ti speaker. Siempre, ad-adda a limitado ti madanonna ngem ti Ingles ngem nawadwad a binendisionan ti Apo dagitoy a programa iti Tagalog. Nasayaat ti panangawat kadakuada ket ad-adu pay ketdi ti sungbat a surat ngem kadagiti programa iti Ingles iti napalabas a tallo a tawen!

Panawenen a mabaliwan ti programa iti Ingles, para iti ub-ubing a timek ken nasaysayaat no timek ti Filipino. Makabannog unayen dagiti panagrekord iti edadko. Okupado unayen dagiti kakaduami a misionero isu a saanda unay a kayat nga awiten daytoy a trabaho. Maysa kadagiti national worker, ni Mr. Rudy Ponce de Leon ket nagsubli idi napalabas a tawen manipud iti tallo a tawen a panagadal iti Bible college idiay New Zealand. Gapu iti nalawa a kapadasanna iti radio ken naespirituan a kualipikasion, maitutop unay isuna. Ngem nairaman unay kadagiti dadduma a paset ti trabaho ket saanna a narikna a nawaya nga ited ti tiempo iti panagsagana. (Masarakak a kasapulan ti uray maysa nga aldaw tapno maisagana ti 16 a minuto a mensahe iti radio.) Insingasing ni Rudy a mabalinna a basaen ti script no adda sabali a mangisagana. Nasayaat ti panagandar daytoy nga urnos iti sumagmamano a bulanen. Isaganak ti script ti mensahe. Basaen ni Rudy ket ti kaanakanna a ni Pete Barotilla ti mangurnos iti intero a programa.

TI MINISTERIO DAGITI CORRESPONDENCE COURSE

Idi rugrugi, ti laeng wagas a pangiwaragawag kadagiti kurso ket babaen ti programa iti radio. Anian a ragsakmi iti umuna a sungbat---saan a nagbayag 500 a dawat ket dagus a dimmanon iti 1000. Saan a nagbayag, dagiti estudiante ket agdawdawat iti kurso para kadagiti gagayyemda. Nangimaldit kami iti porma a pakailistaanda kadagiti nagan ti dadduma. Agipatpatulod dagiti Kristiano a trabahador kadagiti listaan dagiti miembro ti simbaan ken nainteres a gagayyem. Nupay bimmassit ti direkta a sungbat manipud iti programa iti radio, immadu ti dagup dagiti dawat. Saan a nakaskasdaaw ti makaawat iti nasurok a 3000 iti maysa a lawas. Nasayaat ti sungbat kadagiti anunsio a naikabil kadagiti magasin iti tunggal lawas nupay nangina daytoy.

Saan a nagbayag, naipatarus ti What The Bible Teaches iti Tagalog. Adda nakaskasdaaw a biddut iti panagipatarus a naduktalan sakbay a naimaldit. Ti sao a “deliver” a kas iti pannakaispal manipud iti basol, ket naipatarus iti sao a kaipapananna ti panangitulod iti pakete! Idi agangay, naipatarus met daytoy a kurso iti Cebuano, Ilokano ken Hiligaynon (Ilonggo). Dagitoy nga uppat ti kangrunaan a pagsasao ti Filipinas. Adda met kurso iti Chinese.

Kalpasan ti sangapulo ket pito a tawen, maysa a milion a dawat ti naawat. Nangaramidkami iti rally ket naikkan iti Biblia ti lima nga estudiante idiay Manila a nagpalista iti dayta a lawas. Dagiti rally a naaramid iti dadduma a gundaway ket saan unay a makapabileg. Kaaduan a timmabuno ket dagiti nainteres a gagayyem ngem saan a dagiti correspondence student. Idi Marso 1975, nalabsan ti dagup dagiti sungbat ti maysa ket kagudua a milion. Manipud idin, nabuntog ti panagdakkel iti bilang gapu iti panagbaliw dagiti wagasmi. Ita, agarup lima agingga iti innem a gasut ti agpalista iti binulan. Ngem nangatngato ti porsiento dagiti makalpas.

Ti nasapsapa a wagas ket evangelistic outreach. Isu nga uray saan nga isubli dagiti estudiante dagiti test paper-da, makaawatda latta iti booklet nga addaan nalawag a mensahe ti ebanghelio. Kalpasan ti panangusar iti nadumaduma a booklet, kas iti The Reason Why, ken Here’s How, nangisuratkami iti booklet a naisagana a maitutop kadagiti kasasaad ken parikut ditoy. Adu ti nagsurat a nangpaneknek iti pannakaisalakanda babaen daytoy a booklet. Ita, ti ab-ababa a kurso, Men Who Met The Master, ti us-usaren a libre nga introductory course a kas kasukat ti What The Bible Teaches.

Dagiti introductory course ken dagiti kurso iti pagsasao ti Filipinas ket amin naimaldit ditoy. Dagiti advanced course ket magatang manipud iti Emmaus Bible School. Dadduma kadagitoy nga advanced course ket naipatarusen iti Tagalog. Padpadasenmi a pabilegen dagiti Kristiano nga usarenda dagitoy iti bukodda a personal a panagadal iti Biblia. Us-usaren met dagiti dadduma a lokal a simbaan dagitoy para kadagiti grupo ti Bible study iti balay, ken Sunday School.

DAGITI NAESPIRITUAN A BUNGA

Idiay agnanayon laeng a maammuantayo ti pudno a naespirituan a bunga ti amin a

panagregget ken gastos a naikabil iti Bible School of the Air. Ngem ipalubos ti Apo a makitatayo ita ti dadduma a bunga. Simmangpet ti Ebanghelio iti amin a paset ti Filipinas nga addaan 45 a milion a populasion ken iti adu pay a sabali a pagilian. Awan ti nagbilang ngem gasgasut, nalabit rinibu a surat ti nangpaneknek iti pammati iti Apo Jesu-Cristo. Adu a Kristiano a trabahador iti nadumaduma a grupo ti nangpaneknek iti tulong a naawatda manipud kadagiti kurso, iti pannakaisalakanda man wenno iti pannakabaknang ti naespirituan a biagda.

Iti maysa a dakkel nga asienda ti unas idiay Tarlac, Central Luzon, sumagmamano a lallaki ti naisalakan babaen dagiti kurso. Pito wenno walo a sertipiko ti nangdekorar iti diding ti maysa a balay. Kinontakmi ida kalpasan nga agguggimongdan para iti Bible study. Anian a bisinda iti Sao! Iti maysa a rabii ti Sabado, sumagmamano kadakami ti nakigimong kadakuada manipud alas siete agingga iti tengnga ti rabii. Nagsardeng laeng ti gimong gapu ta adda tallo nga oras a panagmanehomi nga agawid ken okupado a Domingo iti sanguananmi. Ita, adda dua a gimong iti dayta a lugar nga addaan outreach iti dadduma a lugar.

Kadagiti swamp ti Candaba, maysa a nabaknang a lugar a pagmulaan iti pagay iti amianan ti Manila, bassit wenno awan pay ketdi ti panangsaksi iti ebanghelio. Nasaknap ti insurgency ket peligroso ti panagdaliasat iti rabii. Ita, adda lima a gimong sadiay; bunga ti pannakaisalakan ti maysa nga agtutubo a babai bayat ti panagadalna iti What The Bible Teaches. Saanko a malipatan ti umuna a gimong iti balayna idiay Bahay-pare idi 1963! Duapulo agingga iti tallopulo a kaarruba ti naawis. Saan a pormal a gimong no di ket nagayyem a panagsasarita. Iti maysa nga oras, inlawlawagko ti misionmi ken ti dalan ti pannakaisalakan. Idi inawisko dagiti saludsod, kinuna ti maysa a lalaki, “Nakitami ti panagbaliw ni Tessie ket kayatmi nga ammuen no ania daytoy.” Tallo nga oras sakbay a pimmanawda tapno mangrabiida.

Iti tengnga a paset ti archipelago, idiay Guimbal, Iloilo, maysa a lalaki ti naisalakan ket nangrugi a nangsaksi iti dadduma. Manipud iti panagadalda, naammuanda ti maipapan iti lokal a simbaan ket nangipatakderda iti kapilia a pagguguimongan. Ti laeng tulong manipud ruar ket dagiti sagpaminsan a panagbisita dagiti national worker. Adda met naawat a damag maipapan iti dadduma a kasta a grupo ket nakikaduada kadagiti dadduma a grupo dagiti evangelical. Napardas ti panagtaray ti Sao ti Dios ket saan nga agsubli Kenkuana nga awan ti bungana.

Maysa pay a naespirituan a bunga ket ti pannakakita iti kinamatalek ti Dios iti panangipaay kadagiti kasapulan. Maysa nga agsapa iti quiet time-ko, ikarkararagko ti dagus a kasapulan nga agarup $500.00. Idi agangay bayat ti pammigat, inyeg ni Ken Engle dagiti surat a naglaon iti sagut a kasta met laeng ti kaadu. Kas iti sadino man, ngumatngato dagiti gastos. Immadu dagiti bayadan iti panagimaldit; ngimmato ti selio manipud dua a centavo agingga iti uppat a pulo iti tunggal surat. Idi 1980, ti gastos ti operasion ket nasurok bassit a $22,000.00 ngem saan a nagpaay ti Dios---saan a mabalin nga agpaay Isuna.

Ti mismo nga operasion ti Bible School of the Air ket adda itan iti ima dagiti Filipino a staff. Ti office manager ket ni Mr. Elino Aragon a maysa a panglakayen ti gimong idiay Binangonan ken aktibo iti dadduma a paset ti trabaho ti Apo. Kaduana nga agtrabaho ni Miss Luz Lazaro a kaduami iti daytoy a trabaho manipud idi Agosto 1950 ken dua nga agkabsat a babbai, da Misses Letty ken Nelly Licera a kaduami met iti sumagmamano a tawen. Agserbi dagitoy naayat a trabahador saan laeng a gapu iti sueldo nga awatenda no di ket kas panagserbi met iti Apo. Adda advisory committee a sagpaminsan nga aggimong tapno aywananna ti trabaho iti pangkaaduan ken mangikeddeng kadagiti pagannurotan.

Ikararagyo ti Bible School of the Air iti panagwaras daytoy iti radio ken panangusarna kadagiti correspondence course. Idaydayawyo ti Dios ta ti timekna “nagwaras iti intero a daga, ken dagiti saoda agingga iti pungto ti lubong.” “Napardas ti panagtaray ti Saom.” Psalm 147:15 (N.I.V.)

INSURAT NI CYRIL H. BROOKS

Early Days of Gospel Broadcasting

Manipud iti *Signal*, Nobiembre-Disiembre 1973, panid 11-14: “Early Days of Gospel Broadcasting in the Philippines.” Dagiti orihinal a panid: PDF.

Ti oras: rabii ti Disiembre 7, 1941. Ti lugar: studio ti radio iti downtown Manila. Ti kagudua oras a programa ti “Gospel Messengers” ket dandanin malpas ngem ipakita ti relo nga adda pay maysa a minuto. Innala ti broadcaster ti maysa a kard, a naited kenkuana nasapsapa iti dayta nga aldaw, — “A perfect Convoy of Dreadnaughts”. Iti daytoy a kard, naimaldit ti pito a bersikulo, a tunggal maysa ket addaan “Dika agbuteng”. Iti dayta nabati a minuto, binasa ti broadcaster: “Dika agbuteng, ta sinubbotka.” “Dika agbuteng, ta addaak kenka.” “Dika agbuteng, siak ti kalasagmo.” “Dika agbuteng, saannaka a baybay-an ti Apo a Diosmo.” Nakaro ti gubat idiay Europa ket adu ti damag ti gubat idiay Far East. Babaen kadagidiay a sasao ti pannakapasingked, nagsardeng ti “Gospel Messengers” — agnanayonen, gapu iti panagrugi ti gubat idiay Pacific ken ti panangsakup dagiti Hapon iti Filipinas. Saan nga ammo dagiti adda iti studio ti radio nga iti dayta met laeng a kanito, adda dagiti convoy dagiti carrier ken eroplano nga agpapanen tapno bombaenda ti Pearl Harbor ken dadduma a lugar iti Filipinas.

Ti naudi a maika-25 nga anibersario (1948–1973) ti Gospel broadcasting manipud Manila babaen ti Far East Broadcasting Company ket impalagipna iti mannurat dagiti programa ti Ebanghelio sakbay ti Maikadua a Sangalubongan a Gubat. Gapu ta saan unay nga adu ti adda pay a makalagip kadagidiay nga aldaw, nalabit napateg a lagipen ken irekord dagiti nangrugian ti Gospel broadcasting ditoy Filipinas.

Napabaro ti lagipko babaen ti panangbasak kadagiti kopia ti “The Philippine Evangelist”, maysa a binulan a magasin a naimaldit idiay Manila manipud 1932 agingga iti 1941. Nalabit daytoy nga artikulo ket mangtignay iti ad-adu pay a panagsukisok maipapan kadagiti nasapa nga aldaw ti missionary radio broadcasting. Maipapan iti dayta, palubosandak a lumasat iti apagbiit iti maysa nga isla nga adayo unay ken sabali unay ngem dagiti Isla ti Filipinas.

Ti radio, wenno wireless (kas masansan a pakaammuan idi), ket kaipapasngay pay laeng idi 1923 idi ni Mr. Arthur Gook, maysa a Brethren a misionero idiay Iceland, ket naaddaan iti sirmata a mangusar iti dayta iti trabahona, a narigat unay ti bumisita kadagiti adayo a simbaan. Babaen ti wireless transmitting outfit idiay Reykjavik wenno Akureyri, ken dagiti receiver kadagiti dadduma a kapilia, mabalin a maangay dagiti Gospel service iti agpapada a tiempo iti intero nga isla. “Maysa a nasayaat unay a lisensia” ti inted ti gobierno ti Iceland idi 1927, ket kalpasan ti sumagmamano a pannakaitantan, nangrugi ti broadcasting idi Disiembre, 1927. Nupay ti kangrunaan a panggep ket tapno madanon dagiti dumdumngeg idiay Iceland, napaneknekan a nasayaat unay ti transmitter ket adda damag a nangngeg manipud iti kas kaadayo ti England, New York, ken uray California, 4300 a milia ti kaadayona. Nagtuloy ti broadcasting nupay adda parikut iti koriente agingga iti 1929. Iti dayta a tawen, naikkat ti lisensia gapu iti panangsupring ti maysa a saan a nagayyem nga opisial ti gobierno.

Iti maysa nga artikulo iti “Echoes of Service” Marso 1959 (a nakaalaan dagitoy a kinapudno) kunana, “Patienmi a ti panangpasimuddaag ni Mr. Gook ken dagiti katulonganna ket maysa kadagiti banag a nangpabileg iti pannakaipatakder ti HCJB idiay Quito, Ecuador a nangrugi nga agbroadcast idi 1935.”

Idi Enero 1934, ni Dr. Paul G. Culley, maysa a misionero idi iti Association of Baptists for World Evangelism, ket inrugina ti maysa a programa iti Domingo iti rabii, sangapulo ket lima a minuto, iti KZRM, Manila. Iti ammomi, daytoy ti umuna a live a programa ti ebanghelio ditoy Filipinas. Adda dagiti programa manipud iti Estados Unidos, kas iti Old-fashioned Revival Hour ken Lutheran Hour, a naipatayab, ngem pagarupko ket sumagmamano a tawen kalpasanna dagitoy. Dagiti manager ti istasion ti radio ket madanagan iti mabalin a dakes a reaksion dagiti dumdumngeg wenno dagiti nangato iti Simbaan Katolika Romana. Isu nga idi damo, awan koma ti panagkasaba. Nupay kasta, tunggal himno ket inyam-ammo iti ababa a komento, ket nalabit dagidiay babassit a kasaba ket nabilbileg pay ngem ti maysa a naan-anay a kasaba iti dayta a tiempo.

Maysa a nota iti “The Philippine Evangelist” idi Abril, 1934 ti mangipakita iti sungbat dagiti tattao: “Adu ti nawaw-awat a panagyaman para iti

programa dagiti Gospel Singers, a naipatayab manipud iti Radio Manila. Saan laeng a manipud iti amin a paset ti Filipinas no di ket uray pay manipud iti sabsabali a pagilian, agar-arubos dagiti surat. Iti maysa a card manipud iti Colonial Secretariat, Hong-Kong, kinuna ti nangisurat a ‘agladingit a saan nga at-atiddog ti oras a naited.’” Kalpasan ti panaginana bayat ti kalgaw, naituloy manen ti programa kas programa a kagudua ti oras idi Hunio, 1934. Idi Agosto, nagsurat ti maysa a babai manipud Australia, ket imbagana a nasayaat unay ti pannakangngegna — “nalawag a kas iti Bendigo, a sangagasut a milia ti kaadayona!”

Iti simmaruno a tawen, pimmanaw dagiti Culley para iti furlough ket ti programa ket inawat ni Dr. Russell Bradley Jones, a pastor idi ti First Baptist Church, Manila. Gapu ta ni Dr. Jones ket nalaing a mangaskasaba ngem saan a kumakanta a kas ken ni Paul Culley, impilitna a masapul nga adda panagkasaba. Iti dayta a tiempo, naay-ayatan unayen ti programa ket saan a napasamak ti dakes a reaksion, isu nga inanamonganda daytoy. Dadduma kadagiti immuna a mensahe ni Dr. Jones ket naipablaak iti “The Philippine Evangelist.” Ti isyu ti Septiembre, 1935 ket adda mensahe daytoy a mannurat, nga inkasabak iti istasion KZRM idi Pebrero 24, 1935. Malagipko a ni Dr. Jones ti nangdawat kaniak a mangted iti mensahe iti dayta a rabii. Ti nerbiosko iti umuna a panangsangok iti mikropono ket ad-adda pay a dimmakes gapu iti nasakit a karabukob ken napaltot a timek, ngem saannak nga impalubosan ni Dr. Jones nga agliklik! Saan unay a nasayaat a rugi daytoy iti panagbroadcast iti radio, ket saanko pay idi a nakita ti paset nga addanto kaniak iti ministerio ti radio.

Iti Manila Carnival idi Pebrero 1936, adda booth-mi ti Biblia. Maysa kadagiti bimmisita sadiay ket maysa nga Americano a bumisbisita manipud Guam. Imbagana nga adu unay, agarup sangaribu a tattao, ti aguray sadiay iti Domingo iti rabii a broadcast dagiti Gospel Messengers manipud iti Radio Manila. Pimmanaw ni Dr. Jones para iti furlough idi Marso, 1936 ket intedna kaniak ti pagrebbengan iti programa. Naituloy daytoy agingga iti dayta a Domingo idi Disiembre, 1941, malaksid iti nasurok bassit a maysa a tawen a furlough, 1937–1938, a bayat dayta dagiti dadduma a gagayyem ti nangituloy iti programa.

Ti Apo laeng ti makaammo kadagiti pudno a bunga dagitoy a broadcast iti biag dagiti lallaki ken babbai. Dagiti file dagiti surat manipud kadagidiay

nga aldaw ket napukaw wenno nadadael bayat ti gubat. Nupay kasta, dua a pasamak a nakaparegta ti adda pay laeng iti lagipko. Ti maysa ket surat manipud iti maysa nga agtutubo nga asawa a naupay unay gapu iti adu a parikut ket dandanin pukawen ti biagna. Kalpasanna, nangngegna ti quartet dagiti "Gospel Messengers" nga agkankanta, "All this I have borne for thee, what hast thou borne for Me?" (Amin daytoy inibturak para kenka, ania ti inibturam para Kaniak?) Daytoy ti timek ti Dios kenkuana, ket nasarakanna ti talna ken ragsak iti panagtalekna ken Cristo. Saan unay a nabayag sakbay ti gubat, adda pay maysa nga agtutubo a babai a nakasaritami. Idi binisitami, pinadasmi nga iturong isuna ken Cristo kas ti Maysa a makatulong kenkuana kadagiti parikutna. Baro unay amin dagitoy kenkuana tapno agdesision iti dayta a kanito. Kalpasan ti panagkararagmi a kaduami isuna, nakitami ti agay-ayus a luana bayat ti panangikunana, "Pulos a saanak pay a nakangngeg iti kasta a kararag iti biagko!" Nagbainak bassit ta kasla gagangay laeng dayta kadakami, ngem naruam isuna kadagiti pormal ken nasaulo a kararag. Napukaw ti pannakaam-ammomi gapu iti gubat, ngem kalpasan ti duapulo a tawen, kalpasan ti maysa a gimong ti ebanghelio, adda babai a immasideg kaniak. Kasla am-ammok ti rupana ngem saanko a malagip no sinno agingga nga imbagana kaniak ti maipapan iti dayta a panagbisita ken ita ket mamatin isuna ken Cristo.

Maysa a nota iti "The Philippine Evangelist" idi Nobiembre 1938 ti mangipakita nga awan ti bayad ti oras iti radio agingga iti dayta a tiempo, idi rinugian ti istasion ti agpabayad kadagiti programa ti relihion. Maysa daytoy nga aramid ti pammati, ket kanayon nga ipapaay ti Apo dagiti kasapulan, kuarta man wenno tattao. Iti maysa a tiempo, tallo a nasion ti adda iti mixed quartet. Sakbay pay dayta dagiti tape-recorder, isu nga amin a programa ket live a naipatayab. Iti maysa a rabii, inyabante ti istasion iti sangapulo ket lima a minuto ti oras ti programami a dandani awan pakdaarna. Saan a nabalin a maipakaammo iti amin a makipaset. Gapu iti dayta, ti pianista ken dadduma kadagiti kumakanta ket naalumamay a simrek a kasla awan aniamanna sakbay laeng nga intedda kadakami ti mike. Pinanunotko a masapul a baliwanmi ti pormat ket rugianmi iti mensahe!

Iti maysa a Domingo iti rabii idi 1940, maysa nga Americano a marino iti submarine idiay Manila Bay ti nakaitunong iti Gospel Messengers. Maysa isuna a Kristiano a naupay ta saan a nakasarak iti panagkikadua dagiti Kristiano iti daga wenno iti programa ti ebanghelio iti radiona. Ti naespirituan a pannakaparegta manipud iti programami iti dayta a rabii ti nangtignay kenkuana a mangisurat kadakami. Dayta a

pannakaam-ammo ket kalpasanna nangiturong iti sabali pay a paset ti panagserbi a Kristiano para iti pamilia Brooks, ta ti balayda ket nagbalin a balay dagiti soldado ken marino. Maysa kadagiti natulongan iti naespirituan iti dayta a tiempo ket maysa nga agtutubo iti Air Force, nga agnagan Jesse Miller. Kalpasan ti Maikadua a Sangalubongan a Gubat, ni Jesse ken ti asawana ket naiturong iti trabaho kadagiti soldado ti U.S. iti ballasiw-taaw. Daytoy ti nagbalin a pannakabangon ti Overseas Christian Servicemen's Centers Inc., nga addaan kadagiti center iti nadumaduma a pagilian idiay Asia ken Europa.

Bayat ti 1941, kaaduanna ket adda grupo dagiti soldado ken marino iti studio no maipatayab ti "Gospel Messengers." Ti interesda, dagiti kararagda ken ti panagkikaduami ket dakkel a pammaregta. Isu nga iti dayta a rabii ti Dis. 7, 1941, saanmi nga ammo no kasano ti kasapulantayo amin iti mabiit ti pammatalged dagidiay a bersikulo a "Dika agbuteng." Pimmanaw dagiti lallaki iti studio tapno agsublida kadagiti barko ken estasionda. Para iti dadduma kadakami, a sibilian, adda sumaruno a pannakaturay dagiti Hapon ken kampo a pagbaludan. Para iti dadduma kadakuada, ti tallo a tawen a gubat iti Pacific; para iti dadduma, dagiti nakabutbuteng iti Bataan, ti Death March ken dagiti kampo a pagbaludan dagiti Hapon; ket para iti dadduma pay, ipapatay wenno pannakapukaw iti gubat. Aniaman ti napasamak, pudno ti kari — "Dika agbuteng; addaak kenka."

Maysa a naudi a nota — tinengngel dagiti Hapon dagiti istasion ti radio a naibangon manen iti panangiturongda kalpasan a napagulimek dagitoy sakbay a simrekda iti Manila. Adda dagiti Filipino a pastor a naawis nga agkasaba kadagiti Domingo, ket siempre namnamaenda nga agtunosda iti propaganda dagiti Hapon. Maysa a nabayagen a gayyem ken dati nga estudiante kadagiti klasek, ti natay a ni Dr. Santiago Cruspero, ti nangipakita iti nakaturturedan a panagtakder para ken Cristo. Nakasagana nga ikasabana ti Sao ngem saan nga iwaras ti propaganda. Naminsan, naawis isuna a mangted iti mensahe iti radio, ket ti umuna nga intedna ket saan nga inanamongan dagiti Hapon. Iti di ammo dagiti Hapon, immay kaniak tapno dumawat iti balakad. Pinanunotko a nakaskasdaaw nga siak, maysa a "kabusor a ganggannaet," ti tumulong kenkuana iti kasta a kasasaad. Iti saan a panangtallikud iti kinapudno ti Sao, nagballigikami a nangisagana iti mensahe a naanamongan a maipatayab.

Naimaldit iti abay ti artikulo iti Signal: "Think It Not Strange" (Dimo Ibilang a Karkarna), insurat ni J. G. Deck.

Dimo ngarud ibilang a karkarna, agdaldaliasat, ken dika maupay,
ad-adda pay a dika agreklamo ken agtanabutob,
no ti masabtam iti dalanmo a mapan idiay langit
ket narigat nga ibturan; ta amin ket pinlano ti Dios
tapno sanayenna ti anakna kadagiti nasantoan a dalan ti sirib,
ken bukelenna a pinili a basio para iti panangidayaw Kenkuana.
Ita, nabuntogtayo a makaawat kadagita a dalan;
ngem agpakumbabatayo iti sirok ti nabileg nga Imana,
a sigurado a ti siribna ti mangturay iti amin,
ti pannakabalinna ti mangtengngel ken ti ayat a saan nga agbiddut
ti mangiturong.

INSURAT NI CYRIL H. BROOKS

Ti Panagrang-ay ti Misyon idiay Filipinas

Maysa a palawag ni Dad Brooks iti maysa a panaguummong iti Faith Academy, agarup 1977, manipud iti na-type a kopiana iti file ni Ken Engle, nga addaan kadagiti mismo a naisurat-ima a panangkorehirna.

Iti daytoy a rabii, nadawatanak nga agsarita maipapan iti topiko a "Agyamantayo iti Dios kadagiti naaramidan ti misyon ditoy Filipinas." Pinanunotko a ti kasayaatan a wagas ket ti mangited iti ababa a panangkita manen iti immuna a pakasaritaan ti misyon ditoy. Saan unay a masapul nga adu ti ibagak maipapan kadagiti nabiit pay a napasamak ta adu kadakayo ti nakipaset kadagitoy. Gapu ta dagiti nataengan ket kanayon a mapan kadagiti sabali a dalan ti estoria ken panaglagip, inkeddengko nga isuratko laengen ti kayatko nga ibaga.

Ammoyo amin nga awan ti trabaho dagiti Protestante a misionero ditoy agingga iti panungpalan ti napalabas a siglo. Agingga iti 80 a tawen ti napalabas, nagbiag dagiti tattao iti kasasaad a kas iti tiempo sakbay ti Reformation idiay Europa. Bayat ti maika-19 a siglo, adda dagiti Kasuratan iti Espaniol a naiyeg wenno nailemmeng a naiserrek. Iti maysa a kaso, kunada, babaen ti panangkalubda kadagitoy iti sabsabali a kalub.

Maysa a Dominican a prayle idiay Pangasinan nga agnagan Lallave ti nakaala iti maysa kadagitoy a Biblia ket babaen ti panangbasana iti daytoy, nalawag a nabaliwan ti biagna. Napabasol iti heresia, naikkat isuna iti kinapadi ket naisubli idiay Espania. Gapu ta madanagan kadagiti Filipino a gagayyemna idiay Pangasinan, rinugianna nga ipatarus ti Baro a Tulag iti pagsasao dayta a lugar. Malaksid iti Apocalipsis, nalpas daytoy idi 1877. Mabalin a daytoy ti umuna a pannakaipatarus ti Kasuratan iti aniaman kadagiti pagsasao ti Filipinas. Nupay kasta, masansan a maibaga nga iti tiempo dagiti Espaniol, pulos a saan nga impatarus dagiti Katoliko Romano ti aniaman a paset ti Biblia iti lokal a pagsasao. Saan a pudno daytoy. Pudno a bassit unay ti inaramidda, ngem dagiti Ebanghelio ken Dagiti Aramid ket naipablaak iti Tagalog idi 1890's. Namindua a nakakitaak iti kopia daytoy ngem saanak a nakagun-od iti para kaniak. Kunada pay, adda dagiti Ebanghelio a naipatarus iti sabsabali a pagsasao.

Idiay Barcelona, Espania, maysa nga agtutubo nga agnagan Castells ti naisalakan babaen ni Dr. Eric Lund, a kalpasanna immay iti Filipinas kas misionero. Da Castells ken Lallave ket immay idiay Manila idi 1888 nga awitda dagiti kahon dagiti Baro a Tulag iti Pangasinan ken Kasuratan iti Espaniol. Dagiti kahon ket tinengngel iti customs bayat a napanda iti maysa a hotel iti Walled City. Agpada a nagsakit iti nakaro, ket mapagduaduaan a nasabidongda. Natay ni Lallave, a lakayen idin. Saan a naipalubos ti pannakaitabonna agingga a nakibiang ti British Consul tapno maipalubos a maitabon isuna iti Protestant Cemetery idiay Makati. Immimbag ni Castells, natiliw ken napapanaw iti pagilian, a kaduana dagiti kahon dagiti Biblia. Iti sangapulo a tawen, nagtapok dagitoy iti depot ti British and Foreign Bible Society idiay Singapore.

Iti dayta met laeng a tiempo, adda dagiti Filipino a napapanaw idiay Espania gapu kadagiti aramid a panagrebelde. Ti ahente ti Bible Society sadiay ket nakisarita kadakuada tapno rugianda ti panangipatarus iti Biblia iti Tagalog, Ilocano, Bicol ken Hiligaynon.

Idi Septiembre, 1898, tallo a lawas kalpasan a simrek dagiti puersa dagiti Americano iti Manila, simmangpet ditoy ti ahente ti British and Foreign Bible Society manipud Singapore nga awitna dagiti suplay. Iti umuna a gundaway, nailako a silulukat dagiti Kasuratan iti daytoy a pagilian. Idi napan iti amianan tapno ilakona dagiti Testamento iti Pangasinan, kasta unay ti panagtarigagay dagiti tattao isu a masapul a nagkamang ti ahente iti maysa a balay ket naglako babaen kadagiti tawa nga addaan rehas.

Nangbangon ti American Bible Society iti ahensia ditoy idi Nobiembre 1899, ket ti dua a Society ket binunongda ti trabaho ti panangipatarus kadagiti kangrunaan a pagsasao. Nakadakdakkel daytoy a trabaho. Awan pay kadakuada dagiti moderno a teoria maipapan iti panangipatarus ken linguistics, isu a dagidiay immuna a bersion ket masansan a literal unay. Nupay kasta, napeggad met daytoy a trabaho. Maysa a mannursuro a tumultulong iti panangipatarus iti Hiligaynon ti napakdaaran a putdenna ti pannakilangenna iti daytoy baro a relihion. Gapu ta nagkedked, maysa nga aldaw ket nadawel a pinatayda. Idiay Visayas, dua a colporteur ti nangrugi a nagna a bumallasiw iti maysa nga isla iti nabanbantay a tengngana. Saanen a pulos a nangngeg ti maipapan kadakuada.

Idi 1919, inyalis ti British Society ti trabahoda ditoy iti American Society, bayat a ti American Society met ti nangted kadakuada iti trabahona idiay Korea, tapno

maliklikan ti panagdupaw. Agingga iti 1923, kaaduan a pannakaimaldit dagiti Biblia kadagiti pagsasao ti Filipinas ket naaramid iti maysa a Kristiano a pagimaldit idiay Yokohama. Iti dakkel a gingined iti dayta a tawen, nadadael dayta a pagimaldit ken dagiti plato. Kunada nga adda narunaw a buli nga innem a pulgada ti kapuskolna iti datar ti vault. Nupay adda dadduma a kopia dagiti plato wenno mat, dakkel daytoy a pannakaitantan ti panangiwaras iti Biblia. Ti napalaus a kasapulan a rebision ket dagus a narugian iti kaaduan a pagsasao.

Bayat nga addaak pay iti daytoy a paset ti misyon, ibagak ti bassit maipapan iti panangiwaras. Iti aglawlaw ti Lake Lanao, adda idi dagiti Americano a beterano ti gubat ti Espania ken America. Naasawa kadagiti Filipina, nagbiagda kadagiti pensionda, kaaduanda ket nadangkes ti biagda ken nagaburido nga uminum. Maysa kadakuada ni Mr. Ghent. Iti maysa a rabii, bayat a nabartek unay, impaayabna ni Mr. Woodward, maysa a Congregational a misionero, a nakarikna iti ragsak ti panangiturong kenkuana ken Cristo. Gapu iti nakaskasdaaw a panagbaliw ti biagna, ni Mr. Ghent ket nagbalin a maysa kadagiti kanaregtaan nga aglaklako iti Biblia nga am-ammo daytoy a pagilian. Nagdaliasat manipud iti maysa nga ili iti sabali nga ili nga addaan van. Inusarna ti nalaing a panaglakona iti padi ti parokia nga umuna, ta, kas imbagana kaniak naminsan, no gumatang ti "pare" iti Biblia, nalaka unayen ti aglako kadagiti taga-ili.

Maysa pay nga ahente, ni Mr. McLaughlin, ket nagusar iti projector nga addaan slides wenno sine. Agabang isuna iti lokal a sinehan wenno mangipatakder iti tolda para iti palabasna. Ti bayad ti iseserrek ket ti panaggatang iti maysa a paset ti Kasuratan. Iti umuna a termino-mi, masansan nga inbusbusko dagiti agsapak iti panagbalay-balay nga aglako kadagiti Ebanghelio ken Testamento, ket isu a nadanonko ti kaaduan a paset ti Manila iti abagatan ti Pasig. Siempre, saan pay idi nga aduan unay ti tattao, ngem adda latta 14,000 nga agnaed iti Intramuros laeng. Naminsan, naibuyatan iti maysa a palanggana a danum manipud iti ngato a tawa, ngem pagarupko ket aksidente dayta. Ginagara man wenno saan, nabasaak latta!

Idiay Bohol, ni Dr. Graham, maysa a Presbyterian a doktor, ket nangaramid iti nasayaat unay a trabaho iti panangagas ken iti naespirituan. Dagiti pasiente iti ospital ket nakaawat iti Testamento nga iyawidda. Maysa a lalaki ti nangyeg iti anakna a babai tapno maagasan manipud iti maysa a barrio iti bantay ket nagawid nga addaan Testamento. Awanen ti nangngeg iti innem a tawen. Kalpasanna, maysa nga ahente ti Bible

Society ti narigatan nga aglako iti maysa a barrio. Saan a kayat dagiti tattao ti libro a, kunada, mangpaaramid kadagiti tattao kadagiti agmauyong a banag - kas iti panangiserra iti pagbulangan, panagsardeng nga uminum iti "tuba", uray pay ti mapan iti poblacion tapno agbayad iti buis! Naammuan ti ahente nga adda kasta a "kinamauyong" iti kaabay a barrio ket inkeddengna nga imbestigaran. Nakasarak iti gimong ti 250 a tattao nga agus-usar iti maysa laeng a Testamento a nalasat unayen."

Idi linukatan ti Dios ti ridaw para iti panangikasaba iti Ebanghelio, adu dagiti Filipino a nakasagana a mangawat iti daytoy baro a mensahe, ngem kaaduanna kadagiti napanglaw. Adu ti maikontra iti panangirurumen dagiti padi ken kadagiti dakes a wagasda iti tiempo dagiti Espaniol. Dagiti sinurat ni Jose Rizal ti mangipakita iti kasasaad idi. Saan a talaga a panagtallikud iti Simbaan ti Roma. Saan a ti simbaan ti nagbasol, kunada, no di ket dagiti laeng dadduma a saan a nangipakita iti pudno a langana. Iti dayta met a tiempo, immay ti tignay ni Gregorio Aglipay, a mangpilpilit a dagiti Filipino ti madutokan a obispo. Adda dagiti immuna a misionero ditoy a nakisarita ken ni Aglipay ngem saanda a naallukoy isuna a mangbaybay-a kadagiti dadduma nga ugali ti Roma wenno kadagiti panagkiling iti Unitarian a nagparang idin.

Idi Hulio 1898, adda dagiti mission board a naguummong idiay New York tapno pagsasaritaanda ti iseserrek iti daytoy baro a pagmisionan, ngem awan ti opisial nga inaramidda. Idi Agosto 13, ti Domingo kalpasan a sinakup dagiti Americano ti Manila, ti umuna a gimong dagiti Protestante ket indauluan dagiti sekretario ti Y.M.C.A. ti armada. Iti dayta a tiempo, maysa a Methodist a lay preacher ti immay ditoy gapu iti negosio. Rinugianna ti gimong para kadagiti soldado ti U.S. ket kalpasan ti sumagmamano a lawas, para kadagiti Filipino. Idi nasapa a paset ti 1899, ni Bishop Thoburn, Methodist a Bishop idiay India, ket bimmisita ditoy ket dinutokanna ni Mr. Prautch kas lay preacher. Am-ammo pay laeng isuna kas "Deacon Prautch" idi naam-ammok isuna kalpasan ti sumagmamano a tawen.

Ni Dr. James B. Rodgers, maysa a Presbyterian, ket simmangpet ditoy idi Abril 1899 kas ti umuna a misionero nga agnaed ditoy. Sakbay pay a nakaukrad kadagiti gargarina, adda isunan iti tengnga ti nakaparagsak a trabaho. Dagus a simmaruno dagiti dadduma ket nagwarasda iti nadumaduma a paset ti Archipelago. Nabukel ti Ministerial Alliance idi 1900 ket kalpasan ti maysa a tawen, nagbalin daytoy nga Evangelical Union of the Philippine Islands. Agingga iti 1920, daytoy nga Union

ket dagiti laeng Americano a misionero ti kameng, ngem iti dayta a tawen, nakikameng dagiti Filipino a pastor ken delegado. Naorganisar ti Sunday School Union idi 1911. Adu a mission ti nangipatakder kadagiti dormitorio para kadagiti estudiante idiay Manila tapno tulonganda dagiti agtutubo manipud kadagiti simbaan iti probinsia ken salaknibanda ida kadagiti sulisog iti dakkel a siudad.

Naipatakder met ti trabaho a panangagas ken dagiti ospital. Nadakamatkon ni Dr. Graham idiay Bohol, ngem malagipko met ni Dr. Hall idiay Tacloban, ni Dr Thomas ken dadduma pay idiay Iloilo ken ni Dr. Rebecca Parish iti Mary Johnson Hospital. Idi naipasngay sadiay dagiti annakmi, ti ospital ket adda iti igid mismo ti baybay, ket dagiti mangngalap ket ibilagda dagiti iketda iti sango a pader. Ita, ti daga a naurnongan ti mangbukel iti North Harbor ken iti igid-baybay ti Tondo iti nagbaetan ti ospital ken ti Bay.

Babaen ti Evangelical Union, adda inaramidda a panagtutunos ti panangbunong iti lugar (comity): dagiti Methodist idiay Central Luzon; dagiti United Brethren ken Disciples idiay Amianan a Luzon; dagiti Presbyterian idiay abagatan a Luzon ken daya a Visayas; dagiti Baptist idiay laud a Visayas; dagiti Congregational ken ti Christian and Missionary Alliance idiay Mindanao. Gagangay laeng nga iti dagidiay immuna a tawen, kaaduan a trabaho dagiti misionero ket naaramid kadagiti lugar a nalaka a madanon. Adu unay dagiti nakalukat a ridaw ken adu unay ti kasapulan isu a dagiti adayo a lugar ken dagiti lugar dagiti tribu ket naibati para iti kalpasanna.

Maysa pay a paset ti panagrang-ay ti Ebanghelio idiay Filipinas ket ti pannakabukel ken panagwaras ti adu nga independiente a simbaan dagiti Filipino. Maysa kadagiti immuna ket rinugian ni Nicolas Zamora idi 1909, ti "Iglesia Evangelica Metodista en las Islas Filipinas", nga am-ammo kas IEMELIF. Daytoy ket sinaruno ti adu pay. Kaaduan a denominasion ket nakapadas iti kasta a panagsisina wenno panagpakan. Iti dadduma a kaso, adda paset ti nasionalismo ket saan a kanayon a dakes dayta. Iti dadduma, maysa a nabileg a lider ti nangguyod iti grupo dagiti sumursurot kenkuana. Ti dadduma ket nangrugi gapu iti maysa a nagdumaan iti doktrina.

Segun iti census idi 1918, adda 7¾ [?] a milion a Katoliko Romano, 1½ a milion nga Aglipayano, 1 a milion a Moslem ken pagano, ken 124,575 a Protestante. Ti panagrang-ay iti 20 a tawen ket kasla

nainayad. Kalpasanna, ad-adda pay ti pannakakontra manipud iti kangrunaan a relihion. Maysa a Filipino a pastor idiay Samar ti nadawel a nabaut ket dandani natay. Idi 20's, nagnaedkami idiay Indan (ita ket Vinzons), Camarines Norte iti sumagmamano a tiempo. Awan ti mamati sadiay ket naibaga kadakami a napapanawkami koma iti ili no saankami nga Americano. Adda dagiti kaso a saan nga impalubos dagiti lokal a padi ti pannakaitabon dagiti Protestante iti dadduma nga ili nga awan ti municipal a pagitabonan. Masansan nga awan ti dayaw dagiti mamati iti kagimongan ken saan a makaay-ayo ti pakakitaan dagiti simbaanda. Adu kadakuada ti napanglaw ken umuna a henerasion a Kristiano.

Idi marikna ti impluensia ti liberal a teolohia, adda dagiti misionero a saan a kayat ti sumurot iti plano ti comity ti Evangelical Union, nangnangruna iti sangapulo a tawen sakbay ti Maikadua a Sangalubongan a Gubat. Ti dumakdakkel a trabaho iti komunidad dagiti Insik ket kaaduanna nga indauluan dagiti mismo a lokal, ket dagiti ganggannaet a misionero ket bassit laeng ti pasetda. Dagiti Filipino, Insik ken Americano ket nagtitinnulong iti maysa a kampo para kadagiti agtutubo, nga am-ammo idi kas Philippine Keswick Camp. Iti sumagmamano a tawen, naaramid daytoy iti nagbaetan ti Paskua ken Baro a Tawen idiay Montalban Gorge ket iti dua wenno tallo a tawen iti maysa a rancho, a ti ayan ti Valley Golf Club ita. Idi 1932, maysa a binulan a magasin, ti The Philippine Evangelist, ti naipablaak a sangsangkamaysa nga aramid agingga a nangrugi ti gubat. Iti pito a tawen, gundawayko ti nangisurat kadagiti nota ti leksion ti S.S. (Sunday school) para iti dayta a publikasion.

Idi 1934, ni Dr. Paul G. Culley iti ABWE ket nangrugi iti programa iti radio. Ti program manager ket idi damo ket mabuteng iti dakes a reaksion dagiti nangato iti simbaan iti aniaman a panagkasaba. Sinolusionan ni Dr. Culley dayta babaen ti ababa a panangiyam-ammo iti tunggal himno ti Ebanghelio. Nagbaliw daytoy idi inawat ni Dr. Russell Bradley Jones ti programa. Nalaing unay isuna a mangaskasaba ngem saan a kumakanta a kas ken ni Dr. Culley. Idi napan iti furlough idi 1936, nadawatanak a mangawat iti programa. Daytoy a programa a "The Gospel Messengers" ket naituloy agingga iti Domingo, Disiembre 7, idi addan dagiti Hapon iti dalanda a mapan iti Pearl Harbor. Saan a basbassit ngem dua nga am-ammo a programa ti U.S., ti Old-fashioned Revival Hour ken ti Lutheran hour, ti naipatayab met kadagiti istasion idiay Manila. Idi

naudi a paset ti 1930's, adda Gospel ship ti ABWE nga agdaldaliasat kadagiti baybay iti aglawlaw ti Palawan ken Sulu. Namin-maysa wenno namindua met a nagbiahe idiay New Guinea a kaaduanna ket saan pay idi a nadanon ti Ebanghelio.

Idi nangrugi ti gubat iti Pacific, adda dagiti misionero a nagbakuit idiay Baguio. Dagiti dadduma ket naibilin a mapan idiay Pagsanjan kas pagbakuitan. Nupay kasta, napardas unay ti iseserrek dagiti Hapon isu a kapada met laeng ti kinatalged ti panagtalinaed idiay Manila, a sinerrekan dagiti Hapon idi Ene. 2, 1942. Sumagmamano a misionero, kaaduanna dagiti agdaldaliasat laeng a nakemmeg idiay Manila gapu iti gubat, ti naisubli iti pagilianda idi 1943. Para iti kaaduan, awan ti gundaway a pumanaw kalpasan a nangrugi ti gubat.

Amin dagiti sibilian a ganggannaet ket naibilin nga agpadamag kadagiti internment camp. Idiay Manila, daytoy ket idiay Sto Tomas University. Idi Enero 15, 1942, dagiti agtrabaho iti relihion iti aglawlaw ti Manila ket naruk-atan tapno agnaedda kadagiti balayda iti sirok ti panangbantay. Daytoy ti nangipalubos iti dadduma kadakami a mangituloy iti trabahomi kadagiti simbaan iti limitado a wagas. Masapul unay ti kinaannad ta masapul nga ipasa dagiti linawas a report dagiti aktibidad, ket pulos a saanmi nga ammo no sinno dagiti mabalin nga espia. Kaaduan a Filipino ket nagayam-ayam unay ngem masapul met nga agannadda. Adda dagiti misionero a naibalud idiay Fort Santiago gapu ta saanda a nakitinnulong iti kampania ti propaganda dagiti Hapon. Dagiti dadduma ket nakalisi iti daytoy ta saan unay a nainget ti panangbantay kadakuada. Idi 1944, tallo a babai a misionero, da Mrs Stagg, Dr. Darby ken Miss Wilks, ti napapatay, a kaduada ti dua a madre, gapu iti pannakilangenda kadagiti gerilia. Maysa a grupo dagiti Baptist a misionero ti naglemmeng kadagiti turod ti Panay ngem idi 1943 ket inlibak dagiti kolaborador ket pinatay dagiti Hapon. Dagiti dadduma ket naglemmeng idiay Mindanao ken Palawan ket ti dadduma ket naibakuit idiay Australia babaen ti submarine idi 1944. Dagiti dadduma ket natay gapu iti sakit ken kinakurang ti taraon kadagiti internment camp.

Pinadas dagiti Hapon a tengngelan dagiti simbaan para iti propaganda babaen ti panangpilitda iti amin a denominasion a sumrek iti maysa a church union. Adda dagiti saan a nagpaapon iti daytoy a pannakapilit ngem dagiti dadduma a lider ti simbaan iti pagilian ket nakitinnulong. Nalabit nakitada ti gundaway a makagun-od iti nangato a saad kadagiti organisasionda. Naipalubos dagiti gimong kadagiti simbaan ngem naiparit dagiti aktibidad iti ruar. Siempre, maysa a pagsayaatan ket ad-adda nga inawat dagiti lokal ti pagrebbengan kadagiti simbaanda.

Bayat ti gubat a kadua ti pannakawayawaya, adu a pasdek ti simbaan ti nadadael wenno naperdi ket adu kadagiti kameng ti nagwaras. Iti adu a kaso, napukaw dagiti balay ken sanikuada ket no dadduma ti biagda. Adda sumagmamano a Kristiano kadagiti U.S. Armed Forces nga immarubos iti Islas. Iti adu a lugar, nakasarakda iti panagkikadua kadagiti Filipino a Kristiano ket tinulonganda ida iti panangibangon manen kadagiti simbaan ken balayda.

Bayat ti panagyamantayo iti Dios kadagiti naaramidan ti misyon ditoy, bigbigentayo a ti kadakkelan a panagrang-ay ket napasamak kalpasan ti Maikadua a Sangalubongan a Gubat. Saankayo a padagsenan kadagiti detalye maipapan iti daytoy a panagdakkel iti napalabas a 30 a tawen ta adu kadakayo ti addaan paset iti dayta. Imbes ketdi, ipakitak ti sumagmamano a banag a nakatulong iti daytoy a panagdakkel.

Umuna, saantayo a lipatan ti panagadu ti populasion. Ammoyo kadi nga ita ket adda lima a daras ti kaadu dagiti tattao ditoy ngem idi nangrugi ti trabaho dagiti Protestante a misionero? Ken ti populasion ket nasurok a dimmoble manipud idi Maikadua a Sangalubongan a Gubat? Ti panagadu ti populasion ket rumbeng a kaduaen ti panagadu ti panagregget ti misyon ngem masansan nga agpaudi daytoy maudi. Kanayon nga adda iti sanguanantayo daytoy a karit. Agyamantayo iti baro a panangdanon kadagiti lugar dagiti tribu babaen dagiti grupo a kas iti Summer Institute of Linguistics, New Tribes Mission, Overseas Missionary Fellowship ken dadduma pay.

Maikadua, ti panagwaras ti misyon ket mainaig iti nadakamatko sumagmamano a kanito ti napalabas - ti impluensia dagiti Kristiano a G.I. Nagtrabaho daytoy iti dua a wagas. Adda nangpaimpresion kadagiti adu a Filipino a saan a Protestante. Dagiti Americano a saan a nabain a makikadua kadagiti Filipino iti bassit a kawayan a kapilia, uray pay no adda lapped ti pagsasao. Bayat ti panagtrabaho ken panagtulongda kas praktikal a pakakitaan ti pammati a Kristiano, nanayonan bassit ti dayaw dagiti babassit nga evangelical a gimong. Kasta met ti epekto kadagiti G.I. Nakitada nga ad-adda a makapagsaritada ngem iti abagatan a Pacific, ket naawatda nga addaan iti tradisional a panangsangaili dagiti Filipino. Ad-adda a nakitada dagiti bunga ti trabaho dagiti misionero, ket addaanda met iti sirmata, maysa a karit maipapan kadagiti mabalin iti masakbayan. Agtrabtrabaho ti Dios iti adu a biag. Ti kalawagan a pagarigan daytoy ket ti Far Eastern Gospel Crusade,

a naiyanak iti maysa a servicemen's center idiay Manila idi Septiembre 1945. Iti tiempo a nabangon ti Faith Academy, pattok a saan a basbassit ngem kagudua dagiti lalaki a misionero ditoy idi ket immayda ditoy idi kas chaplain wenno G.I.

Maikatlo a banag ket dagiti moderno a wagas ti panangiwaragawag iti ebanghelio a naaramid kadagiti nabiit a tawen. Ad-adda a naus-usar ti radio idi ad-adda a marikna ti epekto ti Far East Broadcasting Company iti intero nga Islas. Maimulmula ti bukel ket dagiti dadduma ti agap-apit. Ti Back to The Bible Broadcast ken dadduma pay ket nagusar kadagiti komersial nga istasion ket kalpasanna, nausar met ti telebision. Immadu met ti panagusar iti nadumaduma a kita ti literatura, dagiti rekording ti Ebanghelio ken dagiti correspondence course. Manipud idi 1950, ti Bible School of the Air ket nakaawat iti nasurok a 1½ a milion a kiddaw para kadagiti kurso iti intero a pagilian.

Maikapat a banag ket ti dakkel a panagadu dagiti mission nga agtrabaho ditoy manipud idi 1945. Paset ti gapuna daytoy ket ti pannakairikep dagiti ridaw para kadagiti misionero idiay China ken Abagatan-a-Daya nga Asia. Napilitan a pumanaw kadagidiay a lugar gapu iti iyaabante ti Komunismo, nagbirokda kadagiti asideg a pagserbian. Ditoy Filipinas, nasarakanda ti wayawaya ti relihion, sumagmamano a kinatalged ti politika ken nakalukat a ridaw. Malaksid iti daytoy, rumbeng met a madakamat ti maysa pay a pagyamanan - dayta ket, ad-adda nga ad-adu dagiti Filipino a mapan kas misionero iti sabsabali a pagilian.

Maikalima a banag a nakatulong iti panagrang-ay ti misyon iti daytoy a pagilian ket ti panagbaliw iti uneg ti Simbaan Katolika Romana. Idi Marso 1937, dagiti Testamento ken literatura ti Ebanghelio ket sipapanayag a napuoran idiay Zamboanga. Iti umuna a panagbisita ni Billy Graham ditoy 20 a tawen ti napalabas, para iti maysa a publiko a gimong, impangpangpang ti Arsobispo kadagiti Katoliko Romano ti umatender. Iti daytoy nabiit a Crusade, naibaga kaniak nga 60% kadagiti nagsaludsod ket manipud iti dayta a simbaan. Manipud idi Vatican Council II, dagiti Protestante ket naipangato manipud iti kas heretiko agingga iti kas nagsina a kakabsat. Adda dagiti panagsusupiat a nagparang iti uneg ti simbaan a maibilang koma a nagmaymaysa. Adda dagiti saludsod a nagparang maipapan iti autoridad ti Papa. Nakipaset dagiti Katoliko Romano kadagiti ecumenical a tignay ken iti panangipatarus iti Biblia. Ti Biblia ket nagbalin a

magun-od dagiti gagangay a kameng. Amin dagitoy ti nangted iti kinalukat iti Ebanghelio a saan pay a napanunot sumagmamano a tawen ti napalabas.

Agyamantayo iti Dios iti panagrang-ay ti Misyon, maysa a panagrang-ay nga agtultuloy. "Dadakkel a banag ti inaramid ti Apo para kadatayo; naragsaktayo." (Psalm 126:3). Ngem ti napalabas a panagrang-ay ket mangted iti karit! Naluomen dagiti talon para iti panagani! Ababa ti tiempo! Isu nga ti panagyamantayo iti Dios ket saan a gundaway tapno idaydayawtayo ti bagbagitayo.

Mabalin kadi nga inayonko laeng a pagarupko ket nakaited met ti Faith Academy iti pasetna uray no saan a ti kangrunaan a panggep ket ti panangiwaragawag iti ebanghelio kadagiti lokal. Pinagtitiponna dagiti adu nga agtrabaho iti nadumaduma a mission tapno ad-adda a madayawtayo ti maysa ken maysa. Adda dagiti nagdumaantayo iti doktrina. Saantayo amin nga agtutunos kadagiti wagas ken ugali ti simbaan. Pagarupko, saantayo a nakasagana a mangisakripisio wenno mangitallikud kadagiti kinapudno a pateg kadatayo gapu laeng iti panagkaykaysa ti organisasion. Ngem nasursurotayo a bigbigen ti maysa ken maysa kas kakabsat a lallaki ken babbai ken Cristo iti laksid dagiti nagdumaantayo. Kadagiti gundaway a kas iti daytoy, mabalintayo ti agkikadua. Nagkaykaysatayo tapno makaipaaytayo iti nasaysayaat nga edukasion para kadagiti annaktayo (ken, mabalin kadi nga ibagak, kadagiti appokotayo). Daytoy met ket maysa a banag a pangidayawan iti Apo kadagiti naaramidan ti misyon.

INSURAT NI CYRIL H. BROOKS

Ti Awag iti Misyon

Maysa a Bible study iti Acts 13 nga insurat ni Cyril H. Brooks. Saan a nailista iti file ti pamilia no sadino ti immuna a nakaimalditanna.

Ti libro ti Dagiti Aramid ket umno a naawagan iti “Missionary Manual of the Church” (Manual ti Misyon ti Simbaan). Adda dua a banag a laglagipen iti panangadal iti daytoy maikalima a libro iti Baro a Tulag. Umuna, ditoy ket adda dagiti prinsipio ti Kasuratan ken ti naespirituan a sursurotentayo iti trabahotayo iti misyon. Maikadua, nupay saan nga agbaliw dagitoy a prinsipio, agduduma met dagiti estratehia a wagas ti panangtungpal kadagitoy a prinsipio. Sakbay nga adalentayo ti Misyon iti libro ti Dagiti Aramid, adda sumagmamano a kababalin daytoy a libro a rumbeng a pangipaayantayo iti atension. (a) Adda naan-anay a panagtalek iti Dios nga Espiritu Santo, isu a daytoy a libro ket masansan a maawagan iti “Dagiti Aramid ti Espiritu Santo.” (b) Adda nasimple ken gagangay a panagrang-ay ti trabaho, ta ti trabaho ti Dios ket masansan a maipakita kas panagdakkel. (c) Kalpasan ti panangiwaragawag iti ebanghelio, naipaganetget ti panangipatakder kadagiti lokal a gimong tapno dagiti mamati ket makapagtitipon para iti panagdaydayaw, panagkikadua ken panangisuro. (d) Awan ti organisasion, board, wenno konseho nga addaan autoridad kadagiti lokal a gimong. (e) Bassit ti madakamat maipapan iti panangsuporta iti pinansial kadagiti agtrabaho ket awan ti rekord ti bilang dagiti nabaliwan (malaksid iti nagrupa a bilang iti dua a kaso –2:41, 4:4).

Iti daytoy a panagadal, panunotentayo ti Awag iti Misyon. Ammotayo amin ti Dakkel a Bilin nga inted ni Cristo kadagiti adalanna. Ti kinapategna ket makita iti kinapudno a masarakan daytoy iti nadumaduma a balikas iti tunggal maysa kadagiti uppat nga Ebanghelio ken iti umuna a kapitulo ti Dagiti Aramid. Dagiti naudi a balikasna, ti bendisionna sakbay a pimmanaw idi immuli idiay langit, ket adda daytoy: “Ngem umawatkayto iti pannakabalin inton umay ti Espiritu Santo kadakayo: ket agbalinkayto a saksik idiay Jerusalem, ken iti intero a Judea, ken idiay Samaria, ken agingga iti kaadaywan a paset ti daga.” Iti dayta a tiempo, kas met iti intero a pakasaritaan ti Simbaan, kasla adda panagduadua a mangtungpal iti dayta naudi a paset. Idi laeng adda pannakaidadanes idiay Jerusalem a napanda iti ad-adayo (8:1, 11:19). Kalpasanna, adda dagiti “nagdaliasat agingga iti . . . Antioquia” ket daytoy ti nangiturong iti pannakaipatakder ti maysa a

gimong idiay Antioquia a nagbalin a pagbatayan ti panagwaras ti misyon. Awan duadua nga adda panggep ti Dios iti panangusarna iti Antioquia kas kasta a pagbatayan imbes nga iti Jerusalem. Daytoy a gimong ket kaaduanna ket dagiti Gentil a mamati ket ti pannakapili ti Antioquia ket mangikkat iti aniaman a kapanunotan a ti Jerusalem ti "nagannak" wenno ulo a simbaan nga addaan autoridad kadagiti dadduma.

Adalentayo daytoy nga awag iti tallo a paset: (a) Ti Awag ti Espiritu Santo; (b) Ti Panagtulok ti Lokal a Gimong; (c) Ti Panangidaton dagiti Misionero iti Bagida.

Maipapan iti Awag ti Espiritu, makitatayo a karbengan Na ti umawag ket babaen ti pannakabalinna a naibaon dagiti agtrabaho. Nupay adu dagiti nadumaduma a sagut wenno kabaelan a naited kadagiti kameng ti bagi ni Cristo, iti panangiwaras kadagitoy a sagut, ti Espiritu Santo ti naturay. Iwarasna iti tunggal maysa "kas pagayatanna" (I Cor. 12:11). Dagiti mamati ket rumbeng a siregget a tarigagayan dagiti kasayaatan a sagut ngem ti panangikeddeng kadagitoy ket adda iti Espiritu Santo. Ti Espiritu ti nangikuna: "Ilasinyo para Kaniak da Bernabe ken Saulo." Saanda laeng a sinurot ti bukodda a kayat, ken saan met a natignay ida iti emosional nga awis ti sabali nga agtrabaho. Saan a ti gimong, wenno dagiti panglakayen ken mannursuro iti dayta a gimong ti nangayab kadakuada, no di ket ti Espiritu Santo. Saan a naibaga kadatayo no kasano a nagsao ti Espiritu kadakuada. Nakangngegda kadi iti timek? Wenno nakakitada iti sirmata? Wenno maysa laeng a natibker a rikna iti pusoda maipapan iti pagayatan ti Espiritu? Saan a naipakita dagiti detalye tapno saantayo a panunoten a masapul a kasta laeng a wagas. Adda nadumaduma a wagas ti Espiritu ti Dios a mangipakaammo iti pagayatanna. Napateg met a laglagipen dagiti balikas iti bersikulo 4: "Isu nga isuda, a naibaon babaen ti Espiritu Santo, pimmanawda . . ." Kas iti panangayab kadakuada ti Espiritu ti Dios, kasta met nga imbaonna ida iti misionda. Saanda a naibaon babaen ti aniaman nga organisasion; uray pay saan a babaen ti gimong idiay Antioquia. Sabali a sao ti nausar iti ungto ti bersikulo tallo tapno ipakita ti inaramid ti gimong iti panangpalubosda a pumanawda. Iti daytoy a kaso, nasaysayaat ti panangipatarus ti Biblia iti Tagalog ngem ti bersion iti Ingles a King James.

Ti gimong idiay Antioquia a nangted iti kasta a panagtulok ket iti adu

a wagas ket maysa a pagtuladan a gimong. Nasayaat ti panangisuro kadakuada da Bernabe ken Saulo (11:26) ket nadumaduma dagiti mannursuroda (13:1). Aktibo a gimong daytoy ta nagministerio wenno nagserbida iti Apo. Ti panagayunarda ket mangipakita iti pannakaseknan ken panagsikap ti pusoda isu a dagus a nabigbigda ti awag ti Espiritu. Mapanunottayo no nagayunarda kadi gapu ta nadagsenan dagiti pusoda maipapan kadagiti kasapulan dagiti saan pay a nakangngeg iti ebanghelio! Idi nangngegda ti awag ti Espiritu, nagayunar ken nagkararagda, ta saan a nalaka nga ited dagiti kasayaatan a tattaoda. Iti sumagmamano a tiempo, napabilegda iti ministerio ti panangisuro da Bernabe ken Saulo. Ti panagpanawda ket kayatna a sawen ti nanayonan a pagrebbengan dagiti mabati idiay Antioquia. Nupay kasta, uray bayat ti panagkararagda, saanda unay a naamiris no kasano ti kinapateg daytoy a tignay iti pakasaritaan ti Simbaan, wenno no kasano kaadayo ti madanon ti bungana. Idi impatayda dagiti imada kada Bernabe ken Saulo, saan daytoy a panangted kadakuada iti aniaman a kabaelan wenno autoridad. Daytoy a dua ket naipakitadan ti kabaelan ken autoridadda kas mannursuro idiay Antioquia. Ti panangipatay kadagiti ima ket maysa a panangipakita iti panagmaymaysa. Kas iti panangipakita ti Israelita idi un-unana iti panagmaymaysana iti animal a maidaton, kasta met a ti gimong idiay Antioquia babaen kadagiti lideresda ket impakitada a dagiti misionero ket mapanda a mangibagi kadakuada tapno tungpalenda ti trabaho a pagrebbengan ti amin. Isu nga intalekda ida iti parabur ti Dios para iti trabaho ti Apo (14:26). Nasayaat a maammuan a daytoy ket naaramid nga awan pakainaiganna kadagiti apostol ken iti gimong idiay Jerusalem.

Ita, ababa a kitaentayo ti panangidaton dagiti misionero iti bagida. Saan daytoy a maysa nga opisial nga aramid ti gimong no di ket ti personal a panangidaton dagitoy nga agtrabaho. Dagus a nagtulnog dagitoy a lallaki iti awag ti Espiritu ket inted amin ti bagida iti trabaho a nakaayabanda. Isuda dagiti lallaki a napaneknekanen ti kabaelanda ket isu a naipakita a maikanatad ken nakasaganada iti awag iti nalawlawa a paset ti panagserbi iti Apo. Awan duadua a saan a nalaka kadakuada nga ibati ti trabaho nga ar-aramidenda idiay Antioquia wenno panawan ti naragsak a panagkikadua kadagiti kakabsat. Nupay kasta, ti autoridad ti Espiritu Santo ti kangatuan, ti awag ti Dios ket nalawag unay, isu a pimmanawda. Kas ken ni Abraham idi un-unana—“Babaen ti pammati, ni Abraham, idi naayaban . . . nagtulnog: ket

pimmanaw, a saanna nga ammo no sadino ti papananna.”

Anian a kinapateg ti pannakasigurado iti awag ti Dios no rugian ti trabaho ti misionero. Nangitugot da Bernabe ken Saulo iti kadua, ti agtutubo a ni Juan Marcos. Saan a nabayag, nagawid daytoy nga agtutubo. Nadumaduma a rason ti naibaga maipapan iti daytoy. Gapu kadi ta saan a napabileg isuna iti natibker a pammati a naayaban isuna ti Dios? Maysa a kabsat manipud kadagiti estado iti Abagatan ti nakasabat iti maysa nga agtrabaho nga adda panagduaduana iti awagna. Kamaudiananna, maysa nga aldaw, gapu iti kariri kna, kinunana: “Kabsat, naibaon ka kadi wenno napanka laeng?” Da Bernabe ken Saulo ket naayaban ti Espiritu ngem kasla ni Marcos ket “napan laeng.”

INSURAT NI CYRIL H. BROOKS

Inaldaw a Panagdakkel ti Gimong

Maysa a Bible study iti Acts 16:5 nga insurat ni Cyril H. Brooks, nalabit ti artikulo iti *Missions* maipapan iti panagdakkel ti gimong nga indayaw ni Ken iti suratna idi 4 Enero 1983.

Adu ti atension a naited kadagiti nabiit a tawen iti Church Growth (Panagdakkel ti Simbaan) ken Church Planting (Panangipatakder iti Simbaan). Nakaay-ayat unay daytoy ta maitunos met iti Kasuratan. Nupay kasta, no dadduma, dagiti mangital-o iti Church Growth ket kasla nakaduktalda iti baro a wagas ken baro a panggep iti trabaho ti misionero. Saan a baro daytoy kadagiti nangadal iti misyon iti lawag ti Baro a Tulag.

Iti umuna a panagdaliasatda kas misionero, nalawag a pinaregtaen da Pablo ken Bernabe dagiti baro a mamati nga agtitipon kadagiti lokal a gimong. Baro a kinapudno koma daytoy kadagidiay a mamati, ngem makitatayo nga iti panagsublida iti dalanda, nangdutok da Pablo ken Bernabe kadagiti panglakayen iti tunggal gimong (Acts 14:23).

Kalpasanna, ni Pablo, a kaduana ni Silas, ket nangrugi iti maikadua a panagdaliasat ket maysa kadagiti panggepda ket ti panangbisita kadagiti adu kadagidiay baro a gimong. Idiay Listra, adda maysa nga agtutubo, ni Timoteo, a nalabit naisalakan iti umuna a panagbisitada sadiay. Babaen ti rekomendasion dagiti kakabsat idiay Listra ken Iconio, inkuyog ni Pablo ni Timoteo kas kaduana ken kaduana nga agtrabaho. Kalpasanna, mabasatayo, “Isu a dagiti gimong ket napabileg iti pammati ket inaldaw nga immadu ti bilangda” (Acts 16:5 NIV).

Adu kadagiti komentario ti kasla lumabas laeng iti daytoy a bersikulo a kasla nalawagen, ngem maikanatad daytoy a panunoten. Kinapudnona, nakaskasdaaw unay daytoy a pannakaibaga! Awan ti ammotayo no kasano kabayag ti tiempo a nairaman ditoy, aldaw man, lawas wenno bulan. Mapattapattaytayo laeng no kasano kadakkel ti pigsa ken panagregget ti misionero a naibusor. Awan duadua nga adu nga oras ti napudno a panangisuro iti Sao ti Dios. Iti sabali a gundaway, insurat ni Pablo, “Ammoyo a saanak a nagduadua a mangikasaba iti aniaman a makatulong kadakayo no di ket insurok kadakayo iti sanguanan ti amin ken iti tunggal balay” (Acts 20:20 NIV). Nagtulnog da Pablo ken Silas iti Dakkel a Bilin – “nga isuroyo

kadakuada nga ar-aramidenda ti amin nga imbilinko kadakayo" (Matt.26:20 NIV).

Ti nakaskasdaaw iti Acts 16:5 ket ti sao nga "inaldaw." Kas kadagiti immuna nga aldaw ti simbaan, dagiti kararua ket kanayon ken inaldaw a maisalsalakan, "Inaldaw nga innayon ti Apo iti bilangda dagiti maisalsalakan" (Acts 2:47). Anian a karit daytoy! Mapaspasamak kadi daytoy iti aniaman a lugar ita? Ditoy ket ti panagdakkel ti gimong iti inaldaw. Awan duadua, bayat ti panagadu dagiti gimong, adda dagiti agpakan nga agbalin a baro a gimong. Nupay kasta, ti panagdakkel ti gimong ket saan laeng a maipapan iti bilang. Dagiti report maipapan kadagiti simbaan nga addaan rinibu a kameng ket mabalin nga awan unay kaipapananna no maipapan iti naespirituan a panagdakkel. Nalabit adu kadagita a simbaan ti nakikameng laeng wenno agtugtugaw laeng iti bangko – tattao a napukaw iti adu nga awan ti aktibo a pasetda iti trabaho ti Apo.

Awan ti pudno a panagdakkel ti gimong no awan ti naespirituan a panagdakkel iti biag ti tunggal mamati. Bayat ti panaglabasmi iti maysa a pasdek ti simbaan, nakitak daytoy iti bulletin board -- "What does C-H-R-C-H spell without U?" (Ania ti maispel ti C-H-R-C-H no awan ti U [sika]?) Nairamanka kadi iti panagdakkel ti lokal a gimongmo? Adda kadi uray linawas wenno binulan a panagdakkel iti gimongmo? Makalidliday ta adda dagiti kasla awan pulos ti panagdakkelda. Maysa a panglakayen manipud iti maysa a gimong idiay Filipinas ti nabiit a bimmisita idiay Estados Unidos. Idi nagsubli, nagangaw a pinanunotna no rumbeng kadi a mangibaontayo kadagiti misionero sadiay! Ti tulbek ti panagdakkel ti gimong ket ti personal ken naespirituan a panagdakkel ti tunggal kameng, panagdakkel a mangiturong iti panagserbi iti Apo babaen ti panangsaksi ken panangabak kadagiti kararua para ken Cristo.

Ti kasta a naespirituan a panagdakkel ket naipakita iti umuna a paset daytoy a bersikulo, "Isu a dagiti gimong ket napabileg iti pammati." Ti napigsa a gimong ket gimong a dumakdakkel. Bassit ti panagdakkel no adda kinakapsut. Masansan a makita daytoy iti bagi. Dagiti ubbing a nakapsut gapu iti kinakurang ti nutrision ket saan a dumakkel ken rumang-ay a kas iti rumbeng. Ti naespirituan a kinakurang ti nutrision ket kasta unay ti kaadu kadagiti annak ti Dios. Saanda a mapabileg iti pammati isu a ti gimong ket saan a napigsa ken saan a dumakdakkel. Masapul ti nasistema a panangisuro iti Biblia, a kadua ti panangipakat iti kinapudno iti inaldaw a biag.

No dadduma, ti naespirituan a kinakurang ti nutrision ket gapu iti kinaawan ti gana iti

Sao. Maysa a nasayaat a pagarigan daytoy ket masarakan iti 2 Samuel 13. Ni Amnon, maysa kadagiti annak ni David, ket sinaludsod ti gayyemna a ni Jonadab, “apay a sika, nga anak ti ari, ket kasta unay ti kinakuttongmo iti tunggal agsapa?” Nalawag a saan unay a mangmangan ni Amnon, nupay kas anak ti ari, adu ti taraon a magun-odna. Nalawag ti epekto daytoy iti langana! Kalpasanna, nagparang ti kinapudno! Naayat isuna iti kabsatna a babai iti ama, maysa a naiparit a relasion. Kasta met ti dadduma a Kristiano, dagiti annak ti Ari, ket nakapsut ken nakuttong iti naespirituan. Saan kadi a gapu iti kinaawan ti ganada iti nawadwad nga ipapaay kadakuada iti Sao ti Dios? Dayta a kinaawan ti gana ket masansan a gapu iti saan a maiparbeng nga ayat, maysa a tarigagay iti banag a saan a maitunos iti pagayatan ti Dios.

Gapu ken bunga! No dagiti mamati ket mangmangan iti Sao ti Dios, “mapabilegda” wenno “mapatibkerda” iti pammati. “Kas kadagiti kayyanak a maladaga, tarigagayanyo ti nadalus a naespirituan a gatas, tapno babaen iti daytoy dumakkelkayo iti pannakaisalakanyo” (1 Peter 2:2 NIV). Iti kasta, dagiti gimong ket mapabilegto iti pammati ket ti bunga daytoy ket ti panagdakkel ti gimong. Adda kadi aniaman a rason no apay a saan koma nga adda inaldaw a panagdakkel, kas iti aldaw ni Pablo, no aramiden ti tunggal maysa ti pasetna?

INSURAT NI CYRIL H. BROOKS

Damag ti Bible School of the Air, Mayo 1967

Ti newsletter nga impatulod ni Cyril H. Brooks kas Acting-Director, P.O. Box 2380, Manila, idi Mayo 1967, ti bulan a nagpalista ti maika-milion nga estudiante. Maysa daytoy a panid; ti orihinal ket naipakita iti Maikapat a Paset, “One Million Students.”

1,000,000 A NAGPALISTA ITI SANGAPULO KET PITO A TAWEN!

Rinugian ti Bible School of the Air dagiti programa iti radio idi Abril 1950, a mangidiaya iti kurso ti Emmaus - "What The Bible Teaches" (Ti Isursuro ti Biblia) iti Ingles. Babaen daytoy a kurso iti Tagalog met, ti dagup dagiti nagpalista iti umuna a tawen ket 2657. Simmaruno dagiti dadduma a pagsasao: Insik idi 1952; Ilocano idi 1955; Cebuano idi 1956; Hiligaynon idi 1959 ken Indonesian idi 1964. Idi Hunio 1961, ti dagup dagiti nagpalista ket nasurokanna ti kagudua a milion ket idi Abril 1967, nadanon ti dagup a maysa a milion. Ti kangatuan a binulan a nagpalista ket 13,590 idi Disiembre 1961.

Iti daytoy a ladawan, da Cyril & Anna Brooks a kaduada ti dua kadagiti Filipina a sekretaria, da Letty Licera ken Beth Ocampo, ket kitkitaenda ti enrollment form nga impatulod ti maysa nga estudiante iti lawas a nagpalista ti maika-milion. Adda bunton dagiti sumangpet a surat iti sanguananda.

DADAKKEL A BANAG ti inaramid ti APO para kadatayo. Iti agnanayon laeng a maammuanto dagiti pudno a bunga. Nupay kasta, uray ditoy daga, adu dagiti makita a bunga a mangparagsak kadagiti pusotayo - rinibu a surat ti panangsaksi manipud kadagiti estudiante; personal a pannakisarita kadagiti adu a naisalakan; dua a lokal a gimong a nabukel gapu kadagiti kasta a pannakisarita. Makikaduakayo kadakami iti panangidayaw iti Apo iti inaramidna kadagiti nabaliwan a biag ken iti panangipaayna iti amin a kasapulan daytoy a trabaho. Natagikua dagiti karina ket napudno ISUNA a nangikari.

Iti napalabas a dua a tawen, adu dagiti nagpalista babaen ti panangiwaras ti grupo ti Literature Crusade. Idi Mayo 13, iti binulan a rally-da, naited ti naisangsangayan a pammadayaw iti maika-17 a anibersario ti B.S.A. ken iti maysa a milion nga estudiante a nagpalista. Inreport ni Ken Engle ti pakasaritaan ket impakita ni Ken Brooks dagiti slides daytoy a trabaho. Naited dagiti Biblia iti uppat a tattao a nagpalista iti lawas a nadanon ti milion.

Agarup 1500 a pin iti mapa ti mangipakita no sadino ti ayan dagiti estudiante manipud Batanes iti amianan agingga iti Tawi-Tawi iti kaabagatan a paset ti Filipinas.

IKARARAGYO DAGITI PANAGAKAR DAGITI AGTRABAHO:

Pimmanaw ni Kenneth Brooks & ti pamiliana para iti furlough idi Mayo 17, a lumasat idiay Great Britain.

Agsubli ni Leonard Brooks & ti Pamiliana idiay Manila inton Hulio 12 kalpasan ti furlough. Idayawtayo ti Dios iti nasungbatan a kararag maipapan kadagiti visa-da.

Ni Lela Dean ken dagiti annakna ket sumangpetto idiay Manila inton Hunio 1 tapno makikaduada manen ken ni Glynn a immun-una nga immay para iti panagadal iti pagsasao.

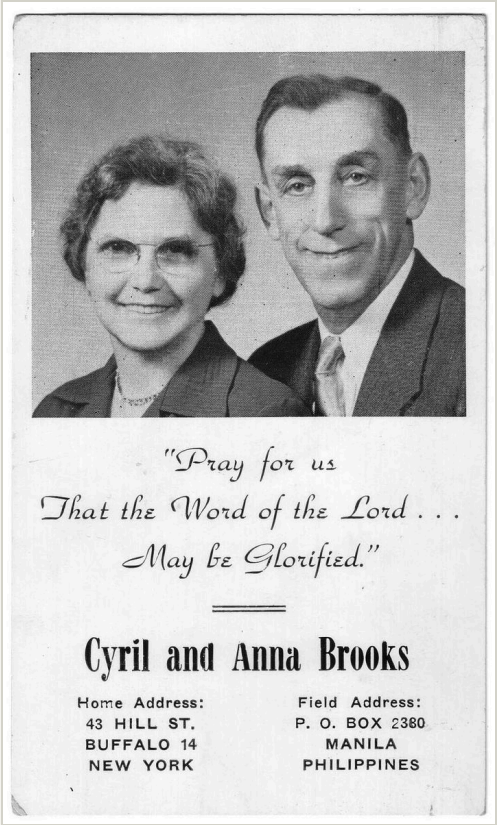
MAIKAPAT A PASET

Dagiti Ladawan ken Papeles

Manipud iti file da Ken ken Mary Lou Engle maipapan kada Dad ken Mom Brooks

NAINAYON IDI 13 OKTUBRE 2026

Ikararagdakami

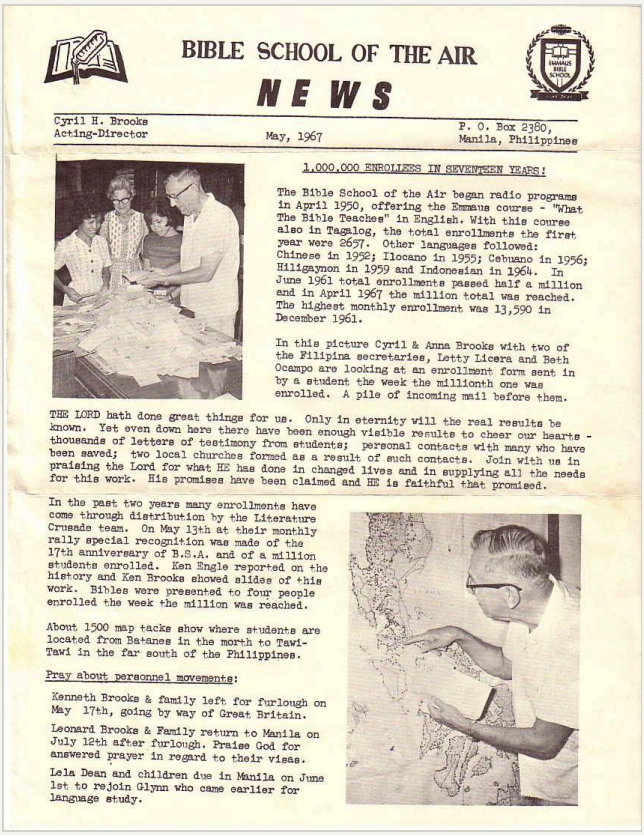
Ti prayer card da Cyril ken Anna Brooks: "Ikararagdakami, tapno ti Sao ti Apo ket maidaydayaw." Adres ti balay 43 Hill Street, Buffalo; adres iti pagmisionan P.O. Box 2380, Manila, isu met laeng a box nga inted ni Ken kas adresna idi naglayag idi 1951.

Manipud ken ni Cyril Brooks

Ti prayer card a kadua ti maysa a panid manipud iti inaldaw a debosional a kalendario (Proverbs 24:11–12), a namarkaan iti "Manipud ken ni Cyril Brooks" ken "Misionero."

Maysa a Milion nga Estudiante

BIBLE SCHOOL OF THE AIR

NEWS

Cyril H. Brooks
Acting-Director

May, 1967

P. O. Box 2380,
Manila, Philippines

1,000,000 ENROLLEES IN SEVENTEEN YEARS!

The Bible School of the Air began radio programs in April 1950, offering the Emmaus course - "What The Bible Teaches" in English. With this course also in Tagalog, the total enrollments the first year were 2657. Other languages followed: Chinese in 1952; Ilocano in 1955; Cebuano in 1956; Hiligaynon in 1959 and Indonesian in 1964. In June 1961 total enrollments passed half a million and in April 1967 the million total was reached. The highest monthly enrollment was 13,590 in December 1961.

In this picture Cyril & Anna Brooks with two of the Filipina secretaries, Letty Licera and Beth Ocampo are looking at an enrollment form sent in by a student the week the millionth one was enrolled. A pile of incoming mail before them.

THE LORD hath done great things for us. Only in eternity will the real results be known. Yet even down here there have been enough visible results to cheer our hearts - thousands of letters of testimony from students; personal contacts with many who have been saved; two local churches formed as a result of such contacts. Join with us in praising the Lord for what HE has done in changed lives and in supplying all the needs for this work. His promises have been claimed and HE is faithful that promised.

In the past two years many enrollments have come through distribution by the Literature Crusade team. On May 13th at their monthly rally special recognition was made of the 17th anniversary of B.S.A. and of a million students enrolled. Ken Engle reported on the history and Ken Brooks showed slides of this work. Bibles were presented to four people enrolled the week the million was reached.

About 1500 map tacks show where students are located from Batanes in the north to Tawi-Tawi in the far south of the Philippines.

Pray about personnel movements:

Kenneth Brooks & family left for furlough on May 17th, going by way of Great Britain.

Leonard Brooks & Family return to Manila on July 12th after furlough. Praise God for answered prayer in regard to their visas.

Lela Dean and children due in Manila on June 1st to rejoin Glynn who came earlier for language study.

Bible School of the Air News, Mayo 1967, a kadua da Cyril ken Anna Brooks ken dagiti sekretaria a da Letty Licera ken Beth Ocampo a kitkitaenda ti enrollment form iti lawas a nagpalista ti maika-milion nga estudiante. Iti rally idi 13 Mayo, "Inreport ni Ken Engle ti pakasaritaan ket impakita ni Ken Brooks dagiti slides."

Uppat a Pulo a Tawen a Sangsangkamaysa

Mr. and Mrs. C. H. Brooks on their 40th Wedding Anniversary.

Leonard Brooks
Manila, Philippines

Several weeks ago the missionary family here in Manila gave a small surprise party to help Mom and Dad celebrate their 40th wedding anniversary. We are all grateful for the help and guidance they give to the work here. In December they mark the end of their fortieth year on the field.

We have now been back just about four months and have been busy settling into the boarding unit of Faith Academy. We are in charge of 22 girls, first to tenth graders. The school year is half over and things are running quite smoothly.

We are encouraged with a Bible class held here at the school for the national helpers (janitors, bus drivers, yardboys, household help). There are about 19 in the class and some have started taking Emmaus courses. One girl has professed salvation and another has recently been baptized. Pray for these classes.

Kenneth Engle
Manila, Philippines

Through the Bible School of the Air we are still able to reach many with the Word of God. Our broadcasts go out four times a week, and each week we take several thousand lessons to the Post Office to be mailed out. Last week we heard from a student who hadn't written for some time. She requested that lessons be sent to her in a plain envelope. Her father has held quite a high position in the government, and her mother is much opposed to her studying our courses. Pray that through her testimony her family may yet trust the Savior.

In Binangonan recently the young people studied one of the courses from the Bible School of the Air. We gave them a special examination after the twelve lessons, with prizes for the ones making the highest scores. We thank the Lord for these fine young people in Binangonan. Three of them are now studying in the Far Eastern University in Manila, but they continue to give help in the work of the Lord. Armando is studying medicine and plans, in the will of the Lord, to practice in Binangonan and serve the Lord there when he finishes his studies.

Milton Haack
Manila, Philippines

Word came to us that one of our young believers in Pampanga (23 years old) had passed away, and the funeral was to be held within a couple of hours. The young man's parents are strict Catholics, so I knew the probability of their insisting on a Roman funeral. I arrived about the time the funeral was to start and found about 300 people crowding around the little thatch-roof house where the body lay in a home-made wooden box. As I drew near, I heard singing, and recognized the tune to be "Up from the grave He arose." This was a real encouragement. Our fellow-believers were singing hymns, then an elder led in prayer, another read about Lazarus being raised from the dead, and still another gave a short but pointed gospel message. A similar service was held at the cemetery. These Christians had never observed a Christian funeral before, yet the Lord guided them.

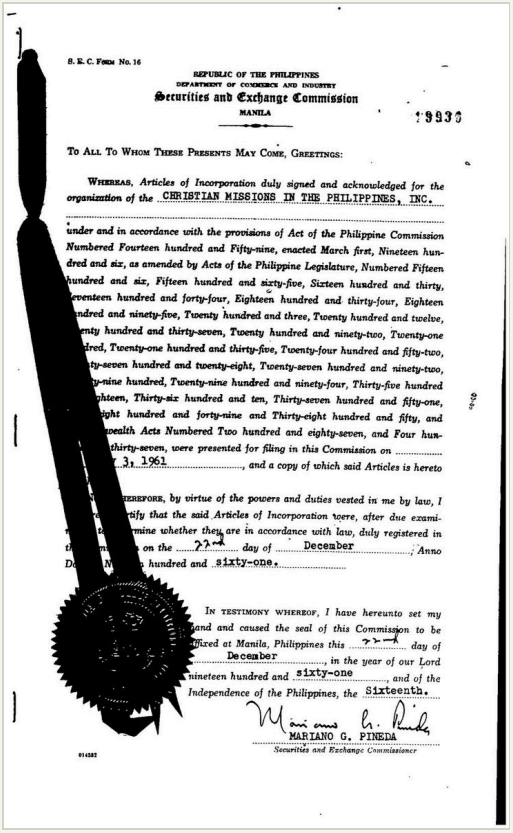
The trip to the cemetery was about an hour's walk each way, through knee-deep mud in places and continuous rain. Four men carried the body on a bamboo carrying frame, being relieved about every ten minutes by four other men. Contrary to the customs in this country of asking a heavy fee for a funeral, our Christians gave the parents a sympathy donation. We trust this will speak to them and to others.

James Scollon
La Ceiba, Republic of Honduras

We had a very happy time together at the Bible studies for responsible brethren in Tela in October. Brethren Hockings, Shedden and I had the responsibility of teaching the Word, and some of our native brethren preached the gospel at night. It

"The Fields," magasin a Missions, naudi a paset ti 1962: da Mr. ken Mrs. C. H. Brooks iti maika-40 nga anibersario ti kasarda, a kadua ti report manipud ken ni Kenneth Engle maipapan iti Bible School of the Air.

Christian Missions in the Philippines, Inc.

S. E. C. Form No. 16

REPUBLIC OF THE PHILIPPINES
DEPARTMENT OF COMMERCE AND INDUSTRY
Securities and Exchange Commission
MANILA

19930

TO ALL TO WHOM THESE PRESENTS MAY COME, GREETINGS:

WHEREAS, *Articles of Incorporation duly signed and acknowledged for the organization of the* CHRISTIAN MISSIONS IN THE PHILIPPINES, INC. *under and in accordance with the provisions of Act of the Philippine Commission Numbered Fourteen hundred and Fifty-nine, enacted March first, Nineteen hundred and six, as amended by Acts of the Philippine Legislature, Numbered Fifteen hundred and six, Fifteen hundred and sixty-five, Sixteen hundred and thirty, Seventeen hundred and forty-four, Eighteen hundred and thirty-four, Eighteen hundred and ninety-five, Twenty hundred and three, Twenty hundred and twelve, Twenty hundred and thirty-seven, Twenty hundred and ninety-two, Twenty-one hundred, Twenty-one hundred and thirty-five, Twenty-four hundred and fifty-two, Thirty-seven hundred and twenty-eight, Twenty-seven hundred and ninety-two, Thirty-nine hundred, Twenty-nine hundred and ninety-four, Thirty-five hundred Eighteen, Thirty-six hundred and ten, Thirty-seven hundred and fifty-one, Eight hundred and forty-nine and Thirty-eight hundred and fifty, and Wealth Acts Numbered Two hundred and eighty-seven, and Four hundred thirty-seven, were presented for filing in this Commission on* DEC 3, 1961, *and a copy of which said Articles is hereto*

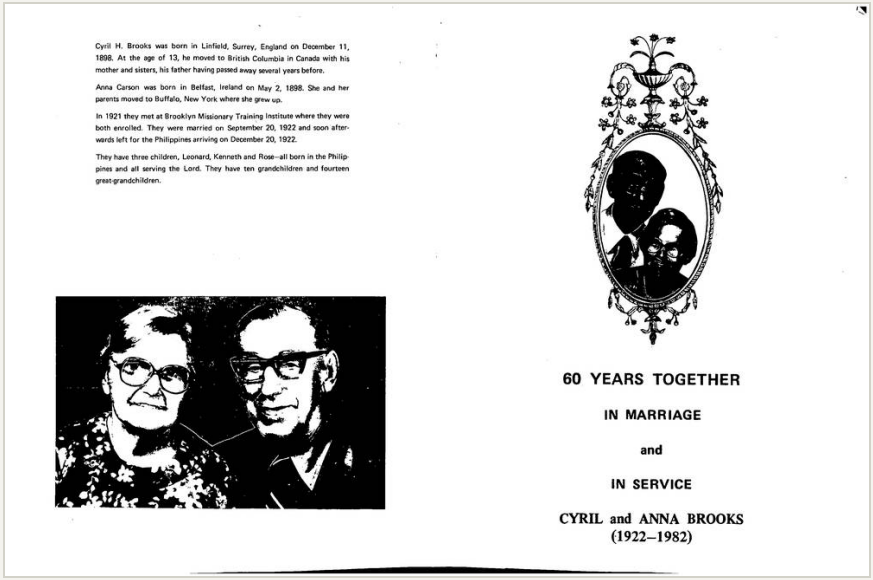
THEREFORE, by virtue of the powers and duties vested in me by law, I certify that the said Articles of Incorporation were, after due examination, found to determine whether they are in accordance with law, duly registered in this Commission on the 22nd *day of* December, *Anno Domini Nineteen hundred and* sixty-one.

IN TESTIMONY WHEREOF, *I have hereunto set my hand and caused the seal of this Commission to be affixed at Manila, Philippines this* 22nd *day of* December, *in the year of our Lord nineteen hundred and* sixty-one, *and of the Independence of the Philippines, the* Sixteenth.

MARIANO G. PINEDA
Securities and Exchange Commissioner

Ti sertipiko ti Securities and Exchange Commission, Manila, a nangirehistro iti Christian Missions in the Philippines, Inc., idi 22 Disiembre 1961. Ipakita dagiti resibona nga isu ti nangituloy iti Bible School of the Air.

Innem a Pulo a Tawen a Sangsangkamaysa

Cyril H. Brooks was born in Linfield, Surrey, England on December 11, 1898. At the age of 13, he moved to British Columbia in Canada with his mother and sisters, his father having passed away several years before.

Anna Carson was born in Belfast, Ireland on May 2, 1898. She and her parents moved to Buffalo, New York where she grew up.

In 1921 they met at Brooklyn Missionary Training Institute where they were both enrolled. They were married on September 20, 1922 and soon afterwards left for the Philippines arriving on December 20, 1922.

They have three children, Leonard, Kenneth and Rose—all born in the Philippines and all serving the Lord. They have ten grandchildren and fourteen great-grandchildren.

60 YEARS TOGETHER

IN MARRIAGE

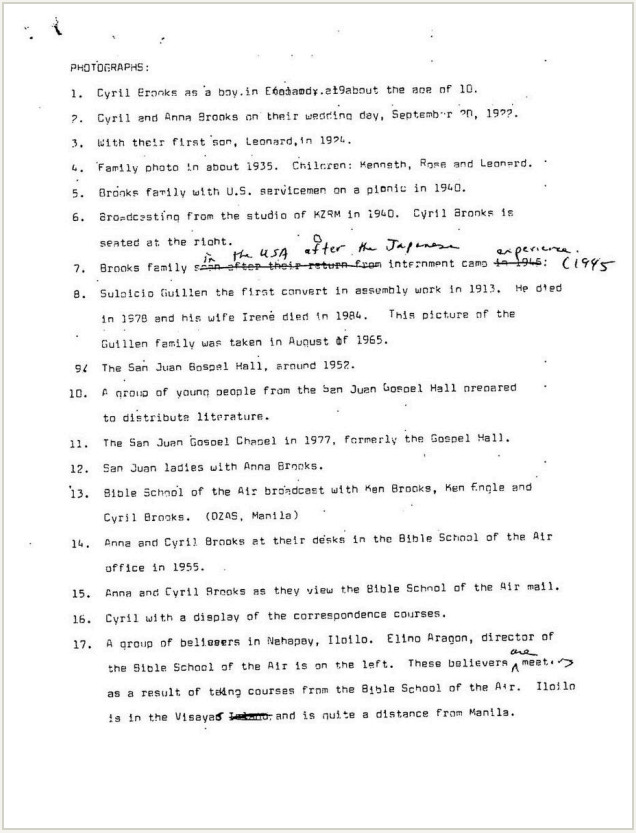
and

IN SERVICE

CYRIL and ANNA BROOKS
(1922–1982)

Ti folder a naimaldit para iti maika-60 nga anibersario da Cyril ken Anna Brooks, "iti panagasawa ken iti panagserbi," 1922–1982.

Dagiti Retrato ni Ken para iti Libro

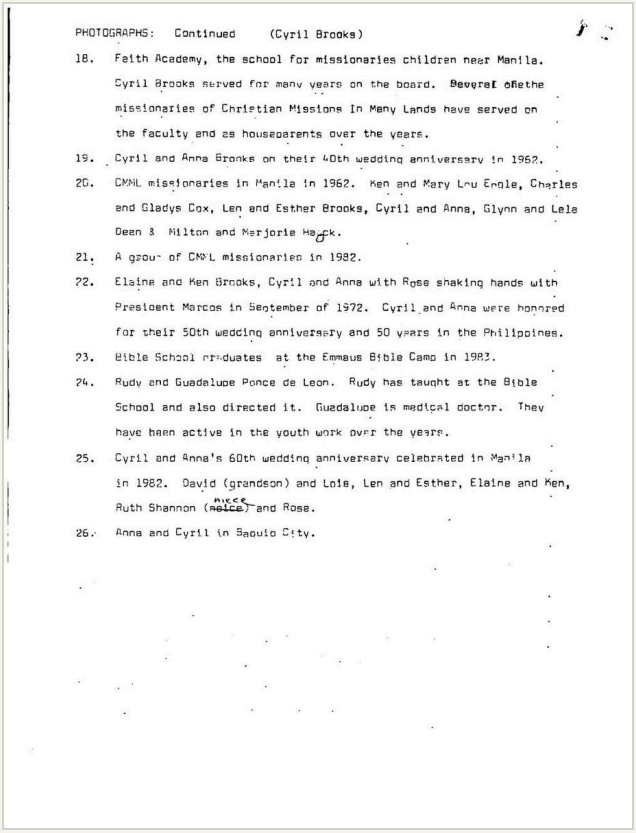

PHOTOGRAPHS:

1. Cyril Brooks as a boy in England, about the age of 10.
2. Cyril and Anna Brooks on their wedding day, September 20, 1922.
3. With their first son, Leonard, in 1924.
4. Family photo in about 1935. Children: Kenneth, Rose and Leonard.
5. Brooks family with U.S. servicemen on a picnic in 1940.
6. Broadcasting from the studio of KZRM in 1940. Cyril Brooks is seated at the right.
7. Brooks family in the USA after the Japanese experience. ~~from after their return from~~ internment camp ~~in 1945~~: (1985
8. Sulpicio Guillen the first convert in assembly work in 1913. He died in 1978 and his wife Irene died in 1984. This picture of the Guillen family was taken in August of 1965.
9. The San Juan Gospel Hall, around 1952.
10. A group of young people from the San Juan Gospel Hall prepared to distribute literature.
11. The San Juan Gospel Chapel in 1977, formerly the Gospel Hall.
12. San Juan ladies with Anna Brooks.
13. Bible School of the Air broadcast with Ken Brooks, Ken Engle and Cyril Brooks. (DZAS, Manila)
14. Anna and Cyril Brooks at their desks in the Bible School of the Air office in 1955.
15. Anna and Cyril Brooks as they view the Bible School of the Air mail.
16. Cyril with a display of the correspondence courses.
17. A group of believers in Nahapay, Iloilo. Elino Aragon, director of the Bible School of the Air is on the left. These believers are meeting as a result of taking courses from the Bible School of the Air. Iloilo is in the Visayas ~~Leyte~~, and is quite a distance from Manila.

Ti umuna a panid ti listaan dagiti duapulo ket innem a retrato a pinili ni Ken Engle para iti Grace Triumphant, a kadua dagiti caption-na, a naipatulod iti Walterick Publishers idi 27 Marso 1985.

Dagiti Retrato ni Ken, maituloy

PHOTOGRAPHS: Continued (Cyril Brooks)

18. Faith Academy, the school for missionaries children near Manila. Cyril Brooks served for many years on the board. Several ofthe missionaries of Christian Missions In Many Lands have served on the faculty and as houseparents over the years.
19. Cyril and Anna Brooks on their 40th wedding anniversary in 1962.
20. CMML missionaries in Manila in 1962. Ken and Mary Lou Engle, Charles and Gladys Cox, Len and Esther Brooks, Cyril and Anna, Glynn and Lele Deen & Milton and Marjorie Haack.
21. A group of CMML missionaries in 1982.
22. Elaine and Ken Brooks, Cyril and Anna with Rose shaking hands with President Marcos in September of 1972. Cyril and Anna were honored for their 50th wedding anniversary and 50 years in the Philippines.
23. Bible School graduates at the Emmaus Bible Camp in 1982.
24. Rudy and Guadalupe Ponce de Leon. Rudy has taught at the Bible School and also directed it. Guadalupe is medical doctor. They have been active in the youth work over the years.
25. Cyril and Anna's 60th wedding anniversary celebrated in Manila in 1982. David (grandson) and Lois, Len and Esther, Elaine and Ken, Ruth Shannon (~~neice~~ niece) and Rose.
26. Anna and Cyril in Baguio City.

Ti maikadua a panid ti listaan ni Ken. Numero 13: "Broadcast ti Bible School of the Air a kadua da Ken Brooks, Ken Engle ken Cyril Brooks (DZAS, Manila)." Ti numero 20 ket nadakamat da Ken ken Mary Lou kadagiti misionero ti CMML idi 1962.

Dagiti Orihinal a Panid, 1981

Cyril and Anna Brooks have been serving the Lord in the Philippines since 1922, with few interruptions — a total of 59 years! Their three children, Len, Ken, and Rose, are all in full-time work.

September's article on Emmaus Bible School's outreach, "These Forty Years," mentioned the use of Emmaus correspondence courses by The Bible School of the Air. This article is a fitting sequel.

The Gospel Messengers radio program in 1940. C. H. Brooks is in the right background. The quartet leader is American, the soprano and alto Filipino, the tenor Indonesian, the bass Chinese!

Some missionary-minded parents watched their little son, perched atop a wooden sawhorse, lustily singing, "Speed away, speed away with the life-giving Word." They had dedicated their youngest son to the Lord for God's service and named him "Cyril" after a missionary who had died in Central Africa. None of them realized how prophetic were the words sung in innocence.

When the Psalmist wrote *"His Word runs swiftly" Psalm 147:15 (N.I.V.)* he was thinking of the rapidity of God's commands throughout His creation. In this modern age we may apply those words to the swift spread of the Gospel by means of radio and literature. Here are a few dates significant to us as having a personal part in the dissemination of God's Word.

February 12, 1922 in Hackensack, N.J. For the first time listened to a sermon on the radio but never dreamed that radio would play a large part in our ministry in the Philippines for which we were then preparing. Incidentally, the sermon wasn't very good, being more about Abraham Lincoln than about Jesus Christ!

February 24, 1935 in Manila. Spoke for the first time on the radio as a guest of *The Gospel Messengers* program. The message, "True Satisfaction" was later printed in the September issue of *The Philippine Evangelist*.

March 15, 1936. Took over as the regular speaker of *The Gospel Hour* on KZRM, a commercial radio station in Manila. Apart from furlough time, 1937-1938, continued this ministry with many interesting and fruitful contacts. Heard of a large group in Guam who listened regularly. Received many testimonies of souls being saved. Twenty years later we met a lady who had been saved through that program.

December 7, 1941, Spoke on Four Freedoms with a spiritual application, unaware that Japanese bombers were already on the way toward Pearl Harbor and the Philippines. Thus was terminated that phase of radio ministry, during the years of Japanese occupation and rehabilitation at home until our return to the Philippines.

April 17, 1950, The first program of the Bible School of the Air over the facilities of the Christian radio station of the Far East Broadcasting Company (FEBC) in Manila.

THE BIBLE SCHOOL OF THE AIR

As we prayed about the type of radio program to offer and whether we should use FEBC or a commercial station, we received in early 1950 a copy of a new course published by Emmaus Bible School. The Lord's guidance became clear as we read through *What The Bible Teaches*. A program of Bible study based on a correspondence course which would be offered free to listeners. The guidance was confirmed by the cooperative response of Mr. Robert Bowman of FEBC. The station had been in operation then for nine months. With his help we came up with the name *Bible School of the Air* because the significance of "Emmaus" would be lost on prospective listeners.

1950 was not the most auspicious time to launch this new project. Tension was high throughout the Far East. The Korean War was soon to start. Insurgency was rife in the Philippines. The U.S. Embassy had warned U.S. citizens not to travel at night

"HIS WORD RUNS SWIFTLY"

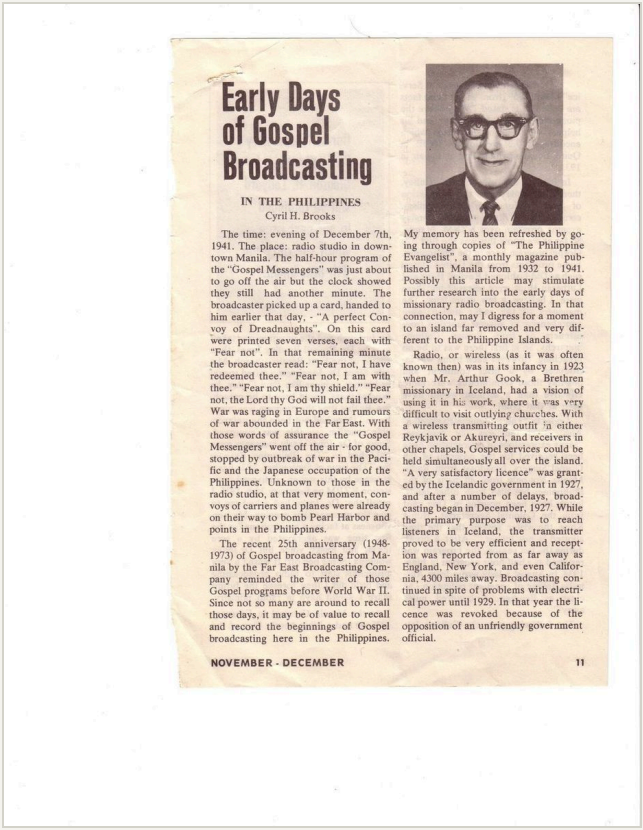
— Cyril H. Brooks

The Story of The Bible School of the Air, Manila

November '81 • Missions 3

Ti umuna a panid ti artikulo iti Missions idi 1981, a kadua ti programa iti radio a Gospel Messengers idi 1940. Lukatan dagiti orihinal a panid (PDF).

Dagiti Orihinal a Panid, 1973

Early Days of Gospel Broadcasting

IN THE PHILIPPINES

Cyril H. Brooks

The time: evening of December 7th, 1941. The place: radio studio in downtown Manila. The half-hour program of the "Gospel Messengers" was just about to go off the air but the clock showed they still had another minute. The broadcaster picked up a card, handed to him earlier that day, - "A perfect Convoy of Dreadnaughts". On this card were printed seven verses, each with "Fear not". In that remaining minute the broadcaster read: "Fear not, I have redeemed thee." "Fear not, I am with thee." "Fear not, I am thy shield." "Fear not, the Lord thy God will not fail thee." War was raging in Europe and rumours of war abounded in the Far East. With those words of assurance the "Gospel Messengers" went off the air - for good, stopped by outbreak of war in the Pacific and the Japanese occupation of the Philippines. Unknown to those in the radio studio, at that very moment, convoys of carriers and planes were already on their way to bomb Pearl Harbor and points in the Philippines.

The recent 25th anniversary (1948-1973) of Gospel broadcasting from Manila by the Far East Broadcasting Company reminded the writer of those Gospel programs before World War II. Since not so many are around to recall those days, it may be of value to recall and record the beginnings of Gospel broadcasting here in the Philippines.

My memory has been refreshed by going through copies of "The Philippine Evangelist", a monthly magazine published in Manila from 1932 to 1941. Possibly this article may stimulate further research into the early days of missionary radio broadcasting. In that connection, may I digress for a moment to an island far removed and very different to the Philippine Islands.

Radio, or wireless (as it was often known then) was in its infancy in 1923 when Mr. Arthur Gook, a Brethren missionary in Iceland, had a vision of using it in his work, where it was very difficult to visit outlying churches. With a wireless transmitting outfit in either Reykjavik or Akureyri, and receivers in other chapels, Gospel services could be held simultaneously all over the island. "A very satisfactory licence" was granted by the Icelandic government in 1927, and after a number of delays, broadcasting began in December, 1927. While the primary purpose was to reach listeners in Iceland, the transmitter proved to be very efficient and reception was reported from as far away as England, New York, and even California, 4300 miles away. Broadcasting continued in spite of problems with electrical power until 1929. In that year the licence was revoked because of the opposition of an unfriendly government official.

Ti umuna a panid ti artikulo iti Signal idi 1973, a kadua ti retrato ni Cyril Brooks. Lukatan amin nga uppat a panid (PDF).

Ad-adu pay a Basaen

Tunggal link ket aglukat iti baro a window, tapno makasublika dagus iti daytoy a panid.

Ni Cyril H. Brooks iti PlymouthBrethren.org ↗
Ti panid ti mannurat, a kadua dagiti sinuratna.

Grace Triumphant iti PlymouthBrethren.org ↗
Ti intero a libro, tunggal kapitulo.

Dagiti Nagtaudan

Daytoy a tomo ket naibatay iti estoria ti biag nga insurat ni Cyril H. Brooks, ti *Grace Triumphant* (Walterick Publishers, Kansas City, © 1985); kadagiti artikulona a “His Word Runs Swiftly” (*Missions*, Nobiembre 1981), “Early Days of Gospel Broadcasting in the Philippines” (*Signal*, Nobiembre–Disiembre 1973), “Progress of Missions in the Philippines” (na-type a kopia, agarup 1977), “Call to Missions” ken “Daily Church Growth”; iti *Bible School of the Air News* idi Mayo 1967; ken iti file da Ken ken Mary Lou Engle maipapan kadagiti Brooks: dagiti surat manipud 1959 agingga 1986, ti log ni Ken, ti listaan dagiti retratona para iti libro, ti folder ti maika-60 nga anibersario, ken ti surat ni Rose Brooks idi 12 Marso 1986. Dagiti estoria iti bangir ni Ken ket adda iti Maikadua a Tomo ken iti Iti Ragsakna.

Tunggal link iti daytoy a tomo ket nailista met iti panid dagiti Link.

Dagiti Kadua a Libro

Pito a kadua a libro ti adda iti abay dagiti lima a tomo ti estoria.

Iti Ragsakna: Ti Biag ken Ministerio ni Ken Engle
Dagiti mismo a surat ni Tatang · 1951–1987 · ti biag ken ministeriona

"Mary Lou, Mary Lou": Ti Estoria da Evelyn ken Fred Balanag
Baguio City · 1968–2010

Cheryl
Cheryl Lyn Engle · ti biagna, ti musikana, dagiti mismo a balikasna

Karen, Patrick, ken Romblon: "Panangawit iti Sirmata"
keepm.org · ti Emmaus app · Moments to Remember · Karen ken Patrick

Dagiti Estoria ti Pamilia ken dagiti Gagayyem
Gagayyem ti trabaho · estoria ti pamilia · reperensia ti pamilia

Dagiti Malaglagip ni Kevin
Kevin Engle · kadagiti mismo a balikasna · Stewards Foundation · Kadagiti Mismo a Balikas ni Tatang

Mangiwaragawag ken Cristo: Ti Estoria ni Rudy Ponce de Leon
San Juan, Rizal · 1951–1996

> **Faithful Men: A Library of Christian Classics**, manipud iti PlymouthBrethren.org: dagiti mannurat a Brethren ken ti biag dagiti misionero, mabalin a biroken babaen ti autor, Kasuratan ken topiko. **Lukatan ti biblioteka ↗**

Dagiti Linaon ti intero a serye →

Amin a link iti serye, iti maymaysa a lugar →

Ti Sumaruno

Daytoy ti Maikawalo a Tomo ti *Apo, Itedmo Kadakami Daytoy a Bantay*. Ti Dagiti Linaon ket mangilista iti tunggal libro iti serye.

> Saluadam ida para ken Jesus agingga iti agnanayon.
>
> ti kararag iti likud ti KEE Philippine Missions

Edision ti 11 Oktubre 2026 · agingga iti "Prays for Us Daily" ni Gordon (10 Okt 2026), "ML + I," "Two Candles" ken "The Wedding," dagiti surat ni Ken iti Dagiti Tawen ti Gubat, 1943-45, dagiti surat ti 1950-51, "Mangiwaragawag ken Cristo" (ti estoria ni Rudy Ponce de Leon), "Mary Lou, Mary Lou," ti estoria ni Evelyn Balanag agraman dagiti retratona, "The Landlord and the Projectionist," ken listaan dagiti hyperlink